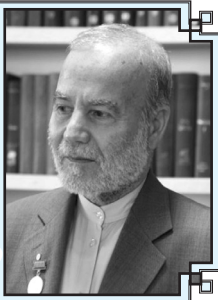

«...دعواهای ما دعوی نیست که برای خدا باشد
... همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوی ما برای
خدا است ما برای مصالح اسلامی دعا می‌کنیم...
دعوی من و شما و همه کسانی که دعا می‌کنند همه
برای خودشان است...»

امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹

مروری بر
زندگی و آثار
مرحوم دکتر
صادق آئینه‌وند

سال سی و ششم ♦ شماره ۴ ♦ شماره مسلسل ۱۴۹۸ ♦ نیمه دوم اردیبهشت ماه ۱۳۹۴ ♦ قیمت: ۵۰۰ تومان

دکتر حداد عادل:

استاد شهید مطهری یک مصلح اجتماعی بود

صفحه ۳

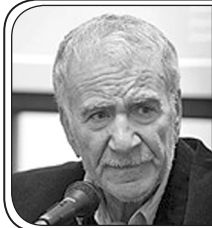
آیت الله اراکی:
تلاش دشمنان در
جهت قطع رابطه
جامعه با مرجعیت و
علمای راستین است

صفحه ۷

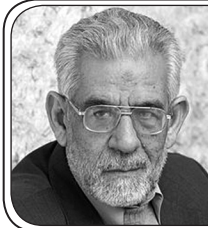
آیت الله استادی:
حکومت
جای کاسبی
مسؤولان نیست

صفحه ۳

دکتر غلامحسین دینیانی:
تمام عقاید مرا مدیون
امام خمینی و علامه
طباطبایی هستم

صفحه ۴

در گفتگو با دکتر جعفری عنوان شد:
نهج البلاغه؛
منشور حقوق
شهروندی

صفحه ۵

استاد خسروشاهی:

۱۱ غرفه مجموعه آثار استاد خسروشاهی را عرضه می‌کنند

به گزارش روابط عمومی مرکز بررسی‌های اسلامی قم، همزمان با برگزاری بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، بیش از صد عنوان از مجموعه آثار استاد سید هادی خسروشاهی در موضوعات مذهبی، سیاسی، تاریخی و حرکت‌های اسلامی و ... در غرفه انتشارات کلبه شروق و ۱۰ غرفه دیگر عرضه شد.

۱- انتشارات کلبه شروق: سالن: شبستان، راهرو ۱۴، غرفه ۹
۲- انتشارات موسسه اطلاعات: سالن: شبستان، راهرو ۳۰، غرفه ۲۸
۳- انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی: سالن: شبستان، راهرو ۱۲، غرفه ۱
۴- انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی: سالن: شبستان، راهرو ۲۳، غرفه ۲
۵- انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب: سالن: شبستان، راهرو ۲۳، غرفه ۱۳
۶- انتشارات موسسه بوستان کتاب: سالن: شبستان، راهرو ۲، غرفه ۲۴
۷- انتشارات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی: سالن: شبستان، راهرو ۱۳، غرفه ۱۸
۸- انتشارات امام عصر (عج): سالن: شبستان، راهرو ۲۹، غرفه ۲۷
۹- موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر: سالن: شبستان، راهرو ۸، غرفه ۱۲
۱۰- اداره نشر وزارت امور خارجه: سالن: شبستان، راهرو ۳۰، غرفه ۲۵
۱۱- انتشارات احسان: سالن: شبستان، راهرو ۳۰، غرفه ۳۳

اخوان المسلمین، جنبش زیرزمینی نیست

کمک‌های چند ده میلیاردی بنی سعود و شیوخ ارتجاع عرب در منطقه خلیج فارس و امپریالسم و صهیونیسم به حکومت کودتا، نتوانسته محبوبیتی برای ژنرال‌ها کسب کند. به ویژه که رژیم کنونی با قتل عام مردم و سرکوب هر نوع حرکت آزادیخواهانه بر سرکار آمده و به انقلاب مردم خیانت کرده است. پس به طور کلی و بی تردید ژنرال‌ها در مقایسه با اخوان نمی‌توانند جایگاه برتری در دیدگاه مردم داشته باشند. به ویژه که همین هفته آقای حسنی مبارک در یک تلویزیون دولتی مصر، از حکومت ژنرال‌ها تقدیر کرد و از مردم خواست که از آنها پشتیبانی کنند.

با توجه به واکنش‌های بین‌المللی که درباره حکم دادگاه قاهره صورت گرفته و بسیاری از کشورها نسبت به این حکم واکنش نشان داده‌اند، نقش کشورهای منطقه و آمریکا را در خصوص تجدیدنظر حکم مرسی و آینده سیاسی حوادث مصر چگونه می‌بینید؟

واکنش‌های به اصطلاح بین‌المللی، به ویژه آمریکا و غرب، در واقع یکی واکنش مصلحتی - صوری بی ارزشی است و مردم مصر می‌دانند که به دور از حقیقت و واقعیت است. کسانی که به حکومت ژنرال‌های کودتاجی کمک می‌کنند، چگونه می‌توانند مدعی شوند که اقدامات آن را نمی‌پسندند و واکنش نشان می‌دهند؟ رژیم‌هایی که جنایتکاران رژیم مبارک و خود وی را از همه اتهامات تبرئه و آزاد می‌کند و رئیس جمهوری قانونی را به ۲۰ سال زندان محکوم می‌کند (بعید هم نیست که در پرونده بعدی، یعنی جاسوسی برای حماس! به اعدام محکوم شود) اهمیت بی‌واسطه بین‌المللی نمی‌دهد چون می‌داند که این واکنش‌های ظاهرسازی و بی ارزش است و مردم مصر هم البته آرج و بهایی برای آن قائل نیستند، چون می‌دانند که غیرواقعی است و اصولاً می‌دانند که جامعه به اصطلاح جهانی و غرب در «کلیت» خود، هرگز در فکر حل مشکلات ملت‌ها و مردمان عرب نیست و اگر می‌بود، در قبال تجاوز وحشیانه ضد بشری رژیم بنی سعود بر ضد مردم مسلمان و عرب یمن واکنشی جدی از خود نشان می‌داد و می‌بیند که آنها به جای «واکنش» و تقبیح تجاوز، از پیمان شرم آور توفان بنی سعود در کنار مصر و اردن و قطر و امارات و سودان و ... در بمباران یمن و تخریب منازل و قتل عام کودکان و زنان پشتیبانی می‌کنند.

زیرزمینی نپرداخته و اگر اکنون عده‌ای از اعضای جوان آن، اقداماتی انجام دهند این امر بعید نیست، ولی ربطی به رهبری و اصل حرکت ندارد و می‌دانیم در گذشته هم انشعاب جوانان «جهادی» مانند ایمن الظواهری و دیگران به دلیل همین امر بوده که رهبری اجازه فعالیت زیرزمینی به آنها را نمی‌داد و دو جوان وابسته به اخوان که در دوران شهید شیخ حسن البنا «نقراشی پاشا» را ترور کردند با واکنش تند مرحوم حسن البنا رو به رو شدند که در بیانیه‌ای رسماً اعلام کرد که آنها «لیسوا اخوانا و لاسلمون»؛ نه اخوانی هستند و نه مسلمان و اقداماتشان مورد قبول ما نیست. البته «دفاع از خود» در دنیای امروز و در قبال اقدامات وحشیانه حاکمیت‌های ارتجاعی به ویژه رژیم کودتایی مصر، مسأله‌ای است که نباید آن را از نظر دور داشت و این منطقی است که گویا نسل جوان اخوانی به آن اهمیت می‌دهند و در مواردی به طور خودجوش و نه سازماندهی شده دست به اقداماتی می‌زنند که مورد قبول رهبری نیست و بی تردید رهبری اخوان را نمی‌توان در این مورد دخیل دانست، چرا که اغلب یا آنها یا در حال محاکمه و در زندان‌های رژیم کودتا هستند و یا از کشور فرار کرده‌اند و به طور طبیعی نمی‌توانند در این امور دخالت یا مسئولیتی داشته باشند.

آیا با این شرایط دیگر اثری از انقلاب مردمی مصر باقی می‌ماند؟

پس از برکناری غیرقانونی دولت دکتر محمد مرسى و سطه حکومت کودتایی ژنرال‌های باقیمانده از رژیم حسنی مبارک، از انقلاب مردم مصر اثری باقی نمانده بود تا به علت شرایط موجود، اثری از آن باقی نماند!

اگر بخواهیم بر اساس چنین مسائلی که پیش آمده مقایسه‌ای میان جایگاه ژنرال‌ها و اخوانی‌ها نزد مردم مصر داشته باشیم، به نظر شما کدام گروه جایگاه بالاتری دارد؟

البته با توجه به شرایط اقتصادی سخت و فقر و حشمتاک مردم مصر و عدم توانایی دولت آقای محمد مرسى به برآوردن نیازهای مردم - به رغم وعده‌هایی که داده بود - باید پذیرفت که از محبوبیت و مقبولیت اخوان، در نظر گروهی از مردم عادی کاسته شده است، ولی بی تردید جایگاه واقعی آنان در مقایسه با ژنرال‌ها، به مراتب برتر و بالاتر است و حتی

«تخایر» یا جاسوسی به نفع حماس و قطر است، برسد! **تبعات این حکم برای دولت نظامی مصر چیست؟ به نظر شما این حکم وضعیت دموکراسی در مصر را با مخاطره مواجه می‌کند؟**

حکومت کودتایی ژنرال سیسی، کاری با تبعات امور ندارد. او با کمک و چراغ سبز آمریکا و میلیاردها دلار اهدایی شیوخ ارتجاعی عرب، پس از قتل عام سه هزار نفر در شهرهای مصر به ویژه در قاهره و مجروح و زندانی کردن بیش از پانزده هزار نفر، به روی کار آمد و به طور طبیعی مشروعیتی ندارد. این حکومت از آغاز هم به فکر دموکراسی نبود و ژنرال سیسی حتی پیش از به اصطلاح انتخاب به عنوان رئیس جمهوری در مصاحبه رسمی خود به طور صریح اعلام کرد که اخوان المسلمین را نابود خواهد کرد و به ظاهر هم به وعده خود وفا کرد و به موازات این امر، ارتجاع عرب و در رأس آنان رژیم قرون وسطایی بنی سعود سازمان اخوان المسلمین را با نود سال سابقه تاریخی اسلام گرای، تروریست نامید تا بتواند به تصور خود حرکت اخوان المسلمین را سرکوب یا به قول خودشان نابود کنند و اصولاً دموکراسی در دوره حکومت سرهنگ‌ها و نظامیان از زمان دیکتاتوری سرهنگ عبدالناصر تا ژنرال سیسی هیچ وقت مفهومی نداشته تا حکم اخیر دادگاه آن را به مخاطره بیندازد.

تاکنون بسیاری از نیروهای اخوان المسلمین اعدام شده‌اند. آینده اخوان المسلمین با توجه به حکم صادر شده برای مرسى و بسیاری از اعضای اخوان را چگونه می‌بینید؟ فکر می‌کنید اخوان به فعالیت‌های زیرزمینی روی می‌آورد؟

اخوان المسلمین ریشه در تاریخ مصر دارد و از آغاز پیدایش این حرکت در مصر از سال ۱۹۲۸ میلادی ۱۳۴۷ هـ ق - همواره رهبران و اعضای آن با فشار و اختناق و زندان و اعدام رو به رو بوده‌اند و اکنون نیز همان برنامه توسط حکومت کودتا اجرا می‌شود ولی اخوان در مصر به رغم اشتباهات و خطاهای بیشمار دوران اخیر و روزهای حکومت آقای مرسى نابودشدنی نیست و آینده نشان خواهد داد که خود جنایتکاران نابود خواهند شد. البته اخوان المسلمین به عنوان یک سازمان و یک حرکت اسلامی در دوران پیشین هم هیچ وقت به فعالیت

اشاره: استاد سید هادی خسروشاهی، کارشناس مسائل خاورمیانه و مصر در گفت و گو با «مئلث» یا بیان اینکه دادگاه‌های برگزار شده در مصر فرمایشی است و صدور چنین حکمی دور از انتظار نبوده، معتقد است که پس از برکناری غیرقانونی دولت دکتر محمد مرسى و سلطه حکومت کودتایی ژنرال‌های حسنی مبارک از انقلاب مصر مصر اثری باقی نخواهد ماند. گفت‌وگوی زیر با او در زمینه حکم صادر شده برای محمد مرسى و آینده تحولات مصر است.

هفته نامه مئلث، شماره دویست و شصت، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۴

***

دادگاه جنایی قاهره محمدمرسى، رئیس‌جمهوری برکنار شده مصر را به دلیل پرونده کشتار تظاهرکنندگان به ۲۰ سال زندان محکوم کرد. چرا این میزان حکم برای آقای مرسى صادر شد؟

سابقه دادگاه‌های فرمایشی مصر در دنیای عرب معروف است و متأسفانه به رغم وجود قضاتی شرافتمند و مومن در قوه قضائیه مصر، عناصر وابسته به رژیم حاکم، سلطه کامل بر امور دارند و حاکمیت نیز از دوران شاه فاروق و سرهنگ عبدالناصر تاکنون همواره خواستار و هوادار چنین قضات و چنین دادگاه‌هایی بوده‌اند. اصل این پرونده آقای «محمد مرسى»، مربوط به کشتار تظاهرات کنندگان در منطقه «اتحادیه» است که عده‌ای به ساختمان اصلی و مرکزی جمعیت حمله کردند و در زد و خورد بین نگهبانان مرکز و مهاجمین دو یا سه نفر از مهاجمان و هشت نفر از اعضای اخوان المسلمین کشته شدند و شاهد ماجرا در دادگاه هم فقط یک نفر بوده که او هم مامور پلیس است. اکنون قضات دادگاه سفارشی رژیم، مدعی شده‌اند که چون آقای دکتر محمد مرسى در آن تاریخ رئیس جمهور بوده، پس دستور حمله را او داده است؟ و به این پرسش پاسخی نداده‌اند که آیا معقول است آقای مرسى دستور کشتار اعضای اخوان را داده باشد؟ در واقع حکم دادگاه ضد آقای مرسى، رئیس جمهور قانونی کشور و تبرئه حسنی مبارک و اعوان وانصار او می‌تواند ماهیت نظام و قوه قضائیه حاکم بر امور را روشن کند و از چنین دادگاهی انتظاری غیر از این هم نباید داشت، تا نوبت رسیدگی به دیگر پرونده او که

بحرین از ۱۴ فوریه سال ۲۰۱۱ میلادی شاهد انقلاب مردمی علیه رژیم آل خلیفه است. مردم خواهان آزادی، برقراری عدالت و رفع تبعیض و روی کار آمدن نظامی منتخب در کشورشان هستند.

انقلاب بحرین در حالی وارد پنجمین سالگرد خود شده که عوامل و جریان‌های متعددی برای مهار آن متحد شده‌اند، اما حضور مستمر مردم در صحنه مبارزاتی و تأکید آنها بر حفظ ماهیت مسالمت آمیز انقلاب خود سبب استمرار این جنبش فراگیر شده است. سلاح طایفه‌ای از جمله ترفندهای آل خلیفه ضد انقلاب مردم بحرین است، این رژیم از تمام رسانه‌های وابسته و همسو با خود برای ترویج ادعای طایفه‌ای بودن تحركات اعتراضی بهره برده است.

در حالی که هنوز چند هفته از انقلاب همه‌جانبه مردم بحرین نگذشته بود که نیروهای نظامی آل سعود برای سرکوب انقلاب مردم بحرین وارد این کشور شده و رسماً این کشور را به اشغال خود —البته با درخواست صریح آل خلیفه و چراغ سبز مدعیان دفاع از آزادی و دموکراسی و در رأس آنها آمریکا و پهنیاب از کاخ سفید — در آوردند. جامعه به‌اصطلاح جهانی در حالی از ورود نظامیان اشغالگر آل سعود به بحرین حمایت کرد که هنگام اشغال کویت از سوی نیروهای ارتش صدام در سال ۱۹۹۰، علیه این تجاوز جبهه گیری کرد.

عامل دیگری که به آل خلیفه در سرکوب قیام مسالمت آمیز مردم بحرین کمک کرده است، کمکهای نامحدود غربی‌ها به‌ویژه انگلیس و آمریکا و برخوردار شدن رژیم از تجارب امنیتی غربی است.

عامل دیگر در نوع پوشش انتفاضه مسالمت آمیز مردم بحرین از سوی رسانه‌های عربی همسو با آل خلیفه است، رسانه‌هایی که با دلارهای نفتی اداره می‌شوند، رسانه‌هایی که چنان انقلاب بحرین را نادیده گرفته‌اند که گویی چنین حادثه مهمی رخ نداده است تا ساده‌ترین اصول حرفه‌ای رسانه‌ای را زیر پا بگذارند.

با وجود شیوه‌ها و ابزار مختلف گروه‌ها و جریان‌ها و کشورهای ضد انقلاب مردمی بحرین، جنبش مردمی همچنان استمرار دارد و انقلاب تا کنون متوقف نشده است و می‌توان گفت که انقلاب بحرین، طولانی‌ترین انقلاب به شمار می‌رود، حتی یک روز هم در بحرین بدون برگزاری تظاهرات و تجمعات اعتراض آمیز سپری نمی‌شود و به‌طور مشخص این تجمعات و اعتراضات پس از بازداشت شیخ علی سلمان از رهبران برجسته انقلابیون روند تصاعدی به خود گرفته است.

مهمترین ویژگی انقلاب مردم بحرین، مسالمت آمیز

فارس: در آستانه شصت و هفتمین سالروز اشغال فلسطین موسوم به یوم النکبه مجموعه ای از طرح ها و برنامه هایی که به نوعی به دنبال نابودی حقوق ملت اشغال شده فلسطین هستند از سوی غرب وارد میدان اجرایی شده است. از جمله این طرح ها شناسایی نمادین دولت فلسطینی در پارلمان های کشورهای اروپایی است و تاکنون کشورهای سوئد، انگلیس، فرانسه، اسپانیا و ایتالیا در اقداماتی همسو به این کار مبادرت کرده اند. این اقدامات وقتی در کنار شناسایی دولت فلسطینی توسط پارلمان انگلیس قرار می گیرد کمی مشکوک به نظر می رسد چه اینکه فلسطینی ها اساسا دولت انگلیس را مسبب همه بدبختی های قبل و بعد از اشغال فلسطین می دانند. ۲۵ اردیبهشت سال جاری مصادف است با یوم النکبه که طی ان سرزمین فلسطین در سال ۱۹۴۸ (۱۳۲۷ ش) به اشغال رژیم صهیونیستی درآمد و بیش از ۷۰۰ هزار فلسطینی از خانه و کاشانه خود اخراج شدند. در همین راستا گفتگویی داشتیم با دکتر سعداله زارعی رئیس موسسه مطالعات اندیشه سازان نور و کارشناس ارشد مسائل غرب آسیا و این موضوعات را از وی جویا شدیم.

زارعی در ابتدا در پاسخ به این سوال که چه چیز باعث

فعال سیاسی بحرینی:

سازش با آل خلیفه غیر ممکن است

به سازمان ملل متحد هیچ اقدامی برای بهبود وضع حقوق بشر و توقف نقض گسترده آن انجام نمی‌دهد و تنها کاری که انجام می‌دهد، ابراز تأسف و ثبت نقض حقوق بشر است که ننگ و عار برای این مؤسسه به شمار می‌رود.

آمریکا و دیگر مدعیان حقوق بشر در راستای منافع خود شورای حقوق بشر را بازیچه خود قرار داده‌اند و هرگونه که دوست دارند با این نهادها بازی می‌کنند.

هرچند از اهتمام مجامع حقوق بشری به وضع حقوق بشر در بحرین و سازمان‌هایی که به ثبت نقض حقوق بشر مانند بازداشت زنان، هتک نوامیس و تخریب مساجد و حسینیه‌ها و مراکز عبادت و اخراج از کار پرداخته‌اند، تشکر می‌کنیم.

تبعیض نژادی و مذهبی در بحرین همچنان از سوی رژیم علیه اکثریت ادامه دارد. این سؤال مطرح است: آیا سازمان ملل متحد با وجود این نقض گسترده حقوق بشر در بحرین و اقدامات نظام سعودی، دست به تحرکی می‌زند یا خیر؟ آیا کشورهای عضو شورای امنیت برای توقف این روند در بحرین اقدامی انجام می‌دهند؟ متأسفانه شورای حقوق بشر ابزار و اختیاراتی که بتواند دولت‌ها را به توقف حقوق بشر وادار کند، ندارد.

آیا سیاست سرکوب در بحرین توانسته است مردم بحرین را به تسلیم وادارد؟

الهاشمی به تسنیم گفت: ما اکنون در چهارمین سال انقلاب مسالمت آمیز مردم بحرین هستیم. مردم هرروز به اعتراضات و تظاهرات خود ادامه می‌دهند و این جنبش حتی یک روز هم متوقف نشده است. هر روز و شب، شاهد برگزاری تظاهرات و ادامه بازداشت‌ها هستیم، با این حال مردم بحرین همچنان به ایستادگی و مقاومت ادامه می‌دهند و مجاهدان همچنان در صحنه هستند. بازداشت‌ها و سرکوب هرگز باعث به زانو در آمدن مردم بحرین نشده است بلکه مردم بحرین مصمم هستند یا حقوق خود را بازپس گیرند یا همچنان به مبارزه تا ریشه‌کنی رژیم سرکوبگر و زورگوی آل خلیفه از این جزیره کوچک ادامه دهند.

رژیم سعودی متأسفانه به طرح تجزیه منطقه که طرح استیکبار و صهیونیسم است، خدمت می‌کند، به همین دلیل وارد بحرین شد و به هتک نوامیس مردم پرداخت و مساجد و حسینیه‌های بحرین را ویران کرد و جنگی علیه یمن به راه انداخته و زیرساخت‌های این کشور را تخریب می‌کند و کودکان را به قتل می‌رساند.

سازمان عفو بین الملل اخیرا به‌شدت از رژیم آل خلیفه انتقاد کرد، نظر شما چیست؟

الهاشمی به‌تسنیم می‌گوید: ما از جامعه جهانی می‌خواهیم

که تنها به اظهار نظر و یا صدور بیانیه بسنده نکند، ما از جامعه بین المللی می‌خواهیم در بحرین دخالت کند، زیرا امروز مردم بحرین، حقوقشان غصب شده و سرکوب می‌شوند و به‌خاطر بیان دیدگاه‌هایشان به زندان افکنده می‌شوند. بازداشت شیخ علی سلمان همچنان ادامه دارد.

ابوشامه و عبدالوهاب و شخصیت‌های دیگر همچنان در زندان هستند و تنها جرم آنها بیان دیدگاهشان بوده است، بنابراین از نظر مردم بحرین، این که جامعه جهانی تنها به صدور بیانیه بپردازد، کافی نیست. از جامعه جهانی می‌خواهیم عملاً دست به تحرک بزند و نقض حقوق بشر را متوقف کند. ما یک کشور کوچک هستیم و قدرت‌های بزرگ و سلطه‌گر کشور ما را تحت سیطره خود قرار داده‌اند. نظامیان سعودی و دیگر کشورهای عربی نوامیس ما را مورد هتک حرمت قرار می‌دهند.

جامعه جهانی نباید به صدور بیانیه بسنده کند و برای توقف نقض حقوق بشر و نجات ملت بحرین دست به اقدام عملی بزند.

با وجود سرکوب و سیاست تبعیض نژادی، جنبش مسالمت آمیز مردم بحرین همچنان ادامه دارد؟

انقلاب ادامه دارد و انقلاب همچنان مسالمت آمیز باقی خواهد ماند، زیرا شیوه مردم بحرین، برخاسته و الگوگرفته از قرآن و صلح و رسالت محمدی(ص) و مکتب اهل بیت(ع) است که اهل تجاوز و تعدی نیست، اما تجاوز و تحقیر از سوی متجاوزان را هم نمی‌پذیرد و ذلت و تسلیم را رد می‌کند و تنها در مقابل خداوند سر تسلیم فرود می‌آورد. مردم بحرین با تکیه بر مکتب اهل بیت(ع) همچنان به انقلاب مسالمت آمیز خود ادامه می‌دهند، ما صلح‌جو هستیم، اما هرگز سازش نمی‌پذیریم.

وی به ادامه نقض حقوق بشر در عربستان و سرکوب هرگونه اعتراضی اشاره کرد و گفت: اخیراً ده‌ها تانک و نفربر ارتش سعودی منطقه العوامیه در شرق عربستان را به محاصره خود درآوردند و شماری از مردم شهید و ده‌ها نفر دیگر زخمی شدند.

وی با اشاره به سرکوب و بازداشت گسترده مردم و آتش زدن منازل در العوامیه عربستان از سکوت شورای حقوق بشر در این زمینه انتقاد کرد.

غرب در حال سوق دادن مسأله فلسطین به سمت نقطه مطلوب خود است

موضوع را به عنوان یک موقعیت جدید مطرح کنند. در حالی که این امر وضعیت وحشتناک برای فلسطینی هاست و نمی تواند نقطه مثبتی برای آن ها به حساب بیاید.

وی با اشاره به اینکه هدف واقعی این طرح واگذاری سرزمین به فلسطینی ها نیست تصریح کرد: هدف این است که سرزمین های ۱۹۴۸ را (که شامل ۷۸ درصد از خاک فلسطین می شود) را یک جا به اسرائیلی ها تحویل دهد. این در حالی است که این دولت ۷۸ درصدی دارای ارتش، مرزهای شناخته شده جغرافیای ، ارتباط دریایی گسترده ، در سطح بین المللی هم به عنوان یک دولت کامل شناخته شده ، در سازمان ملل دارای موقعیت ، از سوی قدرت ها و ابرقدرت ها حمایت می شود و در بسیاری از پروتکل ها و کنوانسیون های بین المللی را امضا کرده و عضو است. هویت ممتاز شخصی دارد، در حالی که فلسطینی ها تازه باید بازی را شروع کنند و این در حالی است که فلسطین ۱۹۶۷ به جز بخش کوچکی در غزه فاقد مرزهای دریایی، فاقد ارتباط با دولت های جهانی و دولت آن عضو هیچ کنوانسیونی نیست . در نتیجه از حمایت هیچ کنوانسیونی هم برخوردار نمی شود. این مسائلی است در این طرح وجود دارد.

بودن آن و پایبندی همه انقلابیون به شیوه‌های صلح‌آمیز است، این انقلاب کمترین تأثیر را از تحولات و تغییرات منطقه‌ای پذیرفته است و هوشمندانہ نیز با شیوه‌های جریان‌های ضدانقلاب برخورد کرده است.

انقلاب مردم بحرین در یکی از حساس‌ترین مناطق خاورمیانه از نظر نزدیکی به منابع نفتی شبه‌جزیره عربستان و به‌طور خاص عربستان به شمار می‌رود. بعد سعودی در انقلاب بحرین، اهمیت خاصی پیدا کرده است، این عامل بسیار جنجال برانگیزی در کشمکش استراتژی غربی قلمداد می‌شود. همچنان غربی‌ها به اصل حفظ حکومت آل سعود به‌عنوان همپیمان راهبردی چنگ می‌زنند، رژیمی که حتی حاضر است به‌خاطر امنیت و استمرار تاج و تخت پادشاهی خود با رژیم صهیونیستی هم سازش کند و همکاری امنیتی و نظامی با این رژیم را بپذیرد.

سیاست غربی‌ها در قبال انقلاب مردم بحرین کاملاً متناقض، دوگانه و ریاکارانه است و این مسئله را از موضع گیری‌ها و اظهارنظرهای مقامات غربی می‌توان درک کرد. به‌محض اینکه انقلاب بحرین نزد غربی‌ها مطرح می‌شود، بعد سعودی به‌عنوان توجیه سیاست غربی ظاهر می‌شود.

اخیراً نیز سازمان عفو بین الملل از رژیم آل خلیفه به‌سبب ادامه نقض حقوق بشر و سرکوب مخالفان انتقاد کرد.

مردم بحرین هرگز سازش نخواهند کرد:اوضاع حقوق بشر در بحرین بسیار فاجعه‌بار است

خبرگزاری تسنیم در این زمینه با «قاسم الهاشمی» فعال و مبارز بحرینی به گفتگو نشسته است.

الهاشمی در ابتدا به ادامه تجاوزات رژیم سعودی به یمن و تأثیرات آن بر بحرین اشاره کرد و گفت این جنگ، حتماً بر حضور نظامی عربستان سعودی در داخل بحرین تأثیر خواهد داشت و کشورهای دیگر عربی حاشیه خلیج فارس هم از تأثیرات این دخالت نظامی در امان نخواهند ماند، زیرا عربستان سعودی وقتی در میز مذاکرات شکست بخورد، تضعیف خواهد شد و بر دیگر پرونده‌هایش هم تأثیر خواهد گذاشت.

جنبش مسالمت آمیز مردم بحرین همچنان ادامه دارد و مردم همچنان با سیاست سرکوب روبه‌رو هستند، اوضاع بحرین چگونه است؟

الهاشمی در این باره گفت: اوضاع حقوق بشر در بحرین بسیار وخیم و فاجعه‌بار است، روند بازداشت، پیگرد و حملات به اکثریت مردم یعنی شیعیان همچنان ادامه دارد و طی روزهای اخیر تشدید شده است. حملات برنامه ریزی شده و هدفمند طایفه‌ای علیه اکثریت مردم به‌صورت آشکار ادامه دارد.

حقوق بشر امروز در بحرین معنایی ندارد. بازداشتگاه‌ها مملو از مردم است. متأسفانه شورای حقوق بشر وابسته

شده است در شرایط کنونی که فلسطینی ها پس از ۶۷ سال همچنان برای احقاق حقوق خودمبارزه می کنند برخی کشورهایاروپایی به‌دنبال شناسایی نمادین دولت فلسطینی باشند؟ گفت: این امر از دو جنبه قابل بررسی است. اول اینکه مسئله فلسطین به عنوان موضوعی است دست کم طی هفتاد سال گذشته جزء مسائل اولویت دار جهان بوده است و جنگ های مختلفی حول محور فلسطین شکل گرفته است . فلسطین با بسیاری از کنوانسیون های بین المللی، قطع نامه ها، پیمان ها و حتی با شکل گیری سازمان های سیاسی نظیر کنفرانس اسلامی ارتباط پیدا کرده است و در نتیجه اهمیت آن بسیار بزرگ و فوق استراتژیک هست. به همین دلیل کشورهای مختلف چه موافق و چه مخالف، نمی توانند از کنار این موضوع فوق استراتژیک عبور کنند. بنابراین اشغال اروپایی ها به پرونده و مسئله فلسطین به واسطه علاقه به مسئله فلسطین نیست، بلکه فلسطین به گونه ای است که خود را بر فضای جهانی تحمیل کرده است و اروپایی ها می خواهند در این زمینه نشان دهند که دارای ابتکار عمل هستند و پرونده فلسطین را به یک نقطه قابل قبولی سوق دهند.

رئیس موسسه مطالعات اندیشه سازان نور در ادامه

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه کشور:

تهذیب نفس طلاب در کنار آموزش علوم دینی مورد توجه اساتید حوزوی قرار گیرد

آیت الله مرتضی مقتدایی در اجلاس هیئت اساتید سطح یک مدارس علمیه استان قم که در سالن همایش‌های مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) برگزار شد اظهارداشت: برخی از خانواده‌ها که فرزندان خویش را طلبه می‌کنند علاقه دارند تا در آینده فرزند آن‌ها از عالمان دینی بشوند که در این راستا مدیران مدارس وظیفه دارند تا در رشد و تعالی طلاب اهتمام بیشتری داشته باشند.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه کشور افزود: ما باید با اقدامات خویش روحیه تزکیه را در حوزه‌های علمیه تقویت کنیم، تزکیه بر تعلیم مقدم است و از اهمیت بالایی برخوردار است.

آیت الله مقتدایی با اشاره به آیه‌ای از قرآن کریم بیان کرد: اگر کسی تعلیم کرده باشد ولی انسان فاسدی باشد برای جامعه مضر است که این موضوع نشان دهنده اهمیت و جایگاه تزکیه است.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به جایگاه تهذیب در حوزه علمیه عنوان کرد: مدیران مدرسه باید طلاب را به گونه‌ای تربیت کنند که در کنار یادگیری علم تهذیب داشته باشند که آیت الله بهجت، علامه طباطبایی و آیت الله اراکی از عالمانی هستند که در کنار علم بر تهذیب تاکید داشتند.

استاد حوزه علمیه با اشاره به اهمیت تواضع بین طلاب تصریح کرد: علامه طباطبایی با مقام علمی بالایی که داشت دارای تواضع بود که امروز نیاز است تا مدیران مدارس و اساتید حوزه ضمن آموزش دروس حوزه طلاب را با تواضع آشنا کنند. وی اظهار داشت: علم باید همراه حلم و تقوا باشد، اساتید و مدیران حوزه علمیه اگر در رفتار با اساتید خویش تقوا و تواضع داشته باشند سبب می‌شود تا شاگردان آن‌ها هم درس تواضع را فراگیرند.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه کشور بیان کرد: طلاب به استاد خویش توجه ویژه دارند و همه رفتارها و سخنان اساتید برای طلبه‌ها الگو و معیار است و آن‌ها رفتار وی را سرمشق اقدامات خویش قرار می‌دهند.

آیت الله مقتدایی با تاکید بر استفاده از تجربیات بزرگان دین در حوزه عنوان کرد: اساتید و مدیران حوزه علمیه از روش بزرگان حوزه علمیه الگو بگیرند و تزکیه و تربیت را مقدم بر تعلیم بدانند که این موضوع سبب تعالی و رشد طلاب می‌شود. عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به آثار تربیت صحیح طلاب تصریح کرد: مدیران و اساتید حوزه اگر طلاب را به خوبی تربیت کنند و طلبه در آینده مایه خیر و برکت برای جامعه شود ثواب خیرات و اعمال صالح آن طلبه به حساب استاد وی نوشته می‌شود.

استاد حوزه علمیه اظهار داشت: تنها تحصیل علم در حوزه نیاز نیست بلکه مدیران مدرسه باید طلبه‌ای صالح و با تقوا تربیت کنند.

وی بیان کرد: اساتید تلاش کنند طلاب علاوه بر رشد علمی رشد معنوی و اخلاقی داشته باشند و این موضوع سبب می‌شود تا حوزه علمیه دارای سعادت و پویایی شود.

آیت الله حسینی بوشهری:

برخی بدون اطلاع در هر محفلی می گویند حوزه از دست رفته است

از اساتید گوناگون و صاحبان تجربه در تخصص های متفاوت برای روند تحول و استفاده شود؛ اگر این گونه شود خواسته رهبر معظم انقلاب مبنی بر تحول در حوزه عملیاتی شده و تحقق پیدا می کند.

آیت الله حسینی بوشهری با بیان این که روند تحول در حوزه باید به صورت متقن صورت گیرد تا نگرانی های بزرگان برطرف

شود، ابراز داشت: تحول مورد نظر رهبر معظم انقلاب در عرصه آموزش، کتب درسی و عرصه های دیگر نیازمند همت بلند اساتید حوزه و مسؤولان حوزوی است.

وی عنوان کرد: هم افزایی ها و توان مضاعف اساتید حوزه علمیه باید در اختیار مرکز تدوین متون درسی قرار داده شود و تجربیات این افراد باید منتقل شود، اگر این انتقال صورت بگیرد شاهد تغییرات و تحولاتی در روند آموزشی خواهیم بود.

امام جمعه قم با بیان این که با همدلی باید اهداف حوزه علمیه را به پیش برد، خاطرنشان کرد: به صورت یکطرفه نمی توان نقد کرد و کاری انجام داد، روش یکطرفه برای اساتید و مسؤولان حوزوی مطلوب نیست؛ راه پیشرفت هم افزایی و همدلی است.

وی با اشاره به این که تعامل دوطرفه بین اساتید و مسؤولان حوزه سبب بالندگی می شود، گفت: تبادل نظر حوزه علمیه را با نشاط می کند، از همین رو دیگر کسی ادعا نمی کند که حوزه علمیه افت علمی دارد؛ اساتید باید

دکتر حداد عادل: استاد مطهری یک مصلح اجتماعی بود

دکتر حداد عادل با بیان اینکه علامه مطهری همواره در حال افزایش دانش خودش بود، اضافه کرد: هر معلمی باید عالم باشد، اما هر عالمی معلم نیست. مطهری یک معلم عالم بود و تفکر منطقی و فلسفی به ایشان قدرت مهندسی بیان داده بود، به گونه‌ای که می‌دانست یک مطلب را از کجا آغاز کند و با چه مرحله‌ای به پایان برساند. به اندازه‌ای هنرمندانه و استادانه نکات پیچیده فلسفه اسلامی را مطرح می‌کرد که بعد از ۳۶ سال از شهادت او، هنوز هم کلاس درس فلسفه اسلامی دیگری به اندازه کلاس درس استاد مطهری آموزنده و دلپذیر نیست.

وی متفکر بودن را برترین صفت استاد مطهری دانست و ادامه داد: ایمان استاد نیز از سر تفکر بود. در مطالعه کتب به کمیت اکتفا نمی‌کرد، بلکه به معنای کلمات توجه داشت و فکر کردن را آموخته بود و دائماً در حال تفکر بود. مطهری یک فیلسوف و یک منطق‌دان بود و هنر استدلال می‌دانست. این متفکر بودن بزرگترین هدیه‌ای است که یک معلم می‌تواند به دانش آموز خود عطا کند.

نماینده مردم تهران در مجلس با بیان اینکه علامه مطهری یک نویسنده توانا و صاحب قلم بود، گفت: استاد قلمی روان داشت و در سال‌هایی که ساده‌نویسی در جامعه ما اندک بود به عنوان یک روحانی برخاسته از حوزه، قلمی داشت که دانشگاهیان آن را می‌فهمیدند و آثار او را می‌خواندند. ایشان در بیان مطلب هیچ دشواری به خواننده تحمیل نمی‌کند و در مقام نویسنده کتاب دیده نمی‌شود، گویی که معنا و مفهوم بدون دخالت نویسنده وارد ذهن مخاطب می‌گردد. تسلط استاد بر زبان و ادب فارسی سبب شده آثارش پیچیدگی سبکی،

آیت الله استادی: حکومت جای کاسبی مسؤولان نیست

اظهار داشت: امام علی(ع) بارها به نمایندگان خود در بین مسلمانان تاکید می‌کردند که اموالی که در دست توست اموال خدا است که در دست تو به امانت گذارده شده است و باید آنها را بین فقرا و مستضعفان تقسیم کنی و خود از آنها سهمی نخواهی داشت.

وی فاصله طبقاتی و تقسیم ناعادلانه رفاه و تکنولوژی را در بین شهرها و یا محله‌ها را دور از عدالت علوی دانست و افزود: حکومت جای کاسبی برای مسؤولان نیست و باید با عدالت همه منابع بین مردم تقسیم شود. آیت‌الله استادی با اشاره به تقسیم بندی طبقات جامعه از سوی امام علی(ع) خاطر نشان کرد: امام(ع) جامعه را

آیت الله سید هاشم حسینی بوشهری مدیر حوزه های علمیه سراسر کشور در اجلاس اساتید مدارس حوزه علمیه قم که در سالن اجتماعات مرکز فقهی ائمه اطهار(ع) برگزار شد، با تقدیر از برگزار کنندگان این همایش به بررسی جایگاه تهذیب و پژوهش در نظام آموزشی حوزه و ضرورت تحول در حوزه علمیه پرداخت. امام جمعه قم با بیان این که ظرفیت اساتید حوزه در سراسر کشور به ویژه در قم بسیار بالا است، گفت: در بین اساتید حوزه علمیه جوانان خوش فکر و افراد میانسال با تجربه مشاهده می‌شود که ترکیب خوش فکری و تجربه زمینه ساز تغییرات بزرگ است.

وی افزود: برای تحول در حوزه می‌توان از نیروی فکری، توان، استعداد، شادابی و تجربه اساتید بهره گرفت، حوزه علمیه باید به سمتی برود که متون آموزشی و موارد دیگر آن متناسب با روز باشند؛ البته برای تحول حوزه باید راهکاری کارشناسی شده مطرح شود.

مدیر حوزه های علمیه سراسر کشور با بیان این که پرداختن به مسائل مهم حوزوی نباید محدود به یک جلسه در سال و به صورت تشریفاتی باشد، اظهار داشت: بحث ها باید به دور از سخنرانی های متعارف باشد و با برنامه ریزی های کارشناسی شده باید به دنبال عملیاتی و اجرایی کردن اهداف بود.

وی ادامه داد: متون درسی حوزه علمیه با وجود تمامی امتیازات و مزایا دارای اشکالاتی نیز است، باید

دکتر غلامعلی حداد عادل، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در همایش «واکاو و بازنگری علامه شهید مرتضی مطهری» که در گیلان برگزار شد، ضمن تبریک هفته معلم، به تبیین شخصیت استاد مطهری پرداخت و اظهار کرد: استاد مطهری بنده خوب خدا، مومن، متدین، خداترس و اهل عبادت بود و نماز شب ایشان ترک نمی‌شد.

وی با بیان اینکه این استاد شهید انیس دائمی با قرآن داشت، افزود: ایشان مراجعه مستمر به تفاسیر قرآن به ویژه تفسیر المیزان علامه طباطبایی داشت؛ لذا به دانش آموزان توصیه می‌کنم به پیروی از این عادت پسندیده استاد مطهری هر شب قبل از خواب یک صفحه قرآن بخوانند. دین داری استاد در عشق به پیامبر(ص)، حضرت علی(ع) و ائمه هدی جلوه گر بود. در واقع استاد مطهری عاشق اهل بیت(ع) بود.

مشاور عالی مقام معظم رهبری استاد مطهری را عالم و فقیه خواند و تصریح کرد: استاد خوب درس خوانده بود و هر چه خوانده بود عمیق فهمیده بود. دانش استاد مطهری بسی فراتر از درس های مرسوم و متداول حوزه بود و سراسر اوقاتش را به کار علمی می‌گذراند. مطالعه‌ای که ایشان در طول یک سال می‌کرد بیشتر از مطالعه یک دانشجوی در یک دوره چهارساله دانشگاهی برای کسب مدرک کارشناسی بود. استاد فعال مطالعه می‌کرد، گویی با صاحب کتاب مباحثه می‌کند، قلم به دست می‌گرفت و نظر خودش را در کنار صفحات یادداشت می‌کرد و این یادداشت‌ها را به صورت‌های مختلف به دیگران انتقال می‌داد.

همایش حکومت علوی بعد ۱۴ قرن با حضور دانشمندان و پژوهشگران جهان اسلام با حضور حضرت آیت‌الله موسوی اردبیلی در دانشگاه مفید برگزار شد.

در این همایش آیت‌الله رضا استادی عضو شورای عالی حوزه به سخنرانی پرداخت و گفت: بیت‌المال یعنی ثروتی که خداوند به سبب خمس، زکات، غنائم و مالیات برای جامعه اسلامی و مسلمانان فراهم آورده است.

وی در ادامه با اشاره به روایتی از امام علی(ع) خاطر نشان کرد: از بیت‌المال که مختص همه مسلمانان است نباید حتی به اندازه جوهر قلم و کاغذی کوچک به ناحق استفاده کرد اما متأسفانه امروز شاهد مبتلا شدن ارگان‌ها

به چند طبقه تقسیم کردند اما سهم طبقه حکام و والیان را از بیت‌المال کمتر از بقیه طبقات قرار داد؛ اگر علما و مسؤولان و ائمه جماعات در کشور ما نیز همین رویه را پیش بگیرند بدون تردید اعتماد مردم را خواهند داشت.

وی در پایان با انتقاد از حقوق‌های نجومی برخی از ذی نفوذان و قوانین ناکارآمدی که موجب سوء استفاده می‌شود، تاکید کرد: متأسفانه در کشور قوانین به طوری وضع می‌شود که برخی صاحب نفوذها و آقا زاده‌ها به راحتی حقوق میلیون‌ها نفر از مردم را در یک ساعت و یا کمتر به دست می‌آورند و به هیچ عنوان نیز در دادگاه محکوم نمی‌شوند.

بخشی از زندگی دکتر ابراهیمی دینانی / ایشان در سال ۱۳۱۳ در دینان که از توابع اصفهان است دنیا آمدند در مدرسه نیم آورد اصفهان مشغول به تحصیل شدند زندگی ایشان عبرت آموز است به همین دلیل رادیو گفتگو با ایشان درباره زندگی و تحصیلاتشان صحبت کرده که در ادامه گزیده ای از آن را میخوانید.

از اساتید اصفهان کسی را به یاد می آورید؟
از این باب که می گویند زندگی بنده عبرت آموز است بنده خیلی خصوصیت ندارم. هر واقعه ای می تواند عبرت آموز باشد من هم یکی از وقایع این دنیا هستم به عنوان یک واقعه می تواند عبرت آموز باشد.

ادبیات را نزد آقا شیخ محمد علی حبیب آبادی خواندم، درس مطول درعلم معانی و بیان نزد آقا شیخ عباس علی حبیب آبادی خواندم.

در جایی خواندم وقتی وارد مدرسه نیم آورد اصفهان شدید بعد از یک مدتی پیشمان شدید؟
این که شما در جایی خواندید درست است من با عشق و علاقه ای وارد علوم حوزوی شدم بعد از دو سه سال یک حالت شکی در من پیدا شد در اینکه این علوم در این زمانه به چه درد من می خورد ولی وقتی به درس مطول رفتم شوق جدیدی در من پیدا شد و از پشیمانی بیرون آمدم و بشوق جدید به ادبیات وقفه، مکاسب رسائل/ کفایه را خواندم.

چه سالی وارد قم شدید؟
در سال ۳۳ وارد قم شدم و مدت ۱۱ سال درس خارج را مدتی نزد آقای بروجرودی خواندم درس های خارج و فقه و اصول (خارج) را نزد امام خمینی خواندم/ مدتی درس محقق داماد رفتم.

پیش از آنکه به قم بروید ملبس بودید؟
بله من از اصفهانم در همان سال اول ملبس شده بودم از همان زمانی که مغنی و مطول می خواندم / در زمانی که درس خارج امام خمینی را می خواندم به درس فلسفه علامه طباطبایی راه پیدا کردم من شاگرد علامه در درس های روزانه اسفار وشفاء شرکت می کردم اما مرحوم

مدیر طرح توسعه مسجد بزرگ امام حسن عسکری(ع) از افتتاح شبستانهای مسجد امام حسن عسکری(ع) با حضور حضرت آیت الله صافی گلپایگانی خبر داد. حجت الاسلام والمسلمین سیدجواد گلپایگانی با اشاره به تاریخچه مسجد امام حسن عسکری(ع) قم گفت: این مسجد به امر امام حسن عسکری(ع) توسط احمد بن اسحاق اشعری، وکیل گرانقدر و بزرگوار ایشان در شهر مقدس قم بنا شده است.

او ادامه داد: در اعتماد امام حسن عسکری(ع) به احمد ابن اسحاق، همین بس که حضرت، فرزند دلبنش و آخرین ذخیره اهل بیت(ع) را به او نشان داد و فرمود: «احمد، امام پس از من ایشان هستند و اگر تو نزد خداوند و حجت های او گرامی نبودی، فرزندم را به تو نشان نمی دادم».

مدیر طرح توسعه مسجد بزرگ امام حسن عسکری(ع) اظهار داشت: اقوال گوناگونی درباره هزینه ساخت این مسجد مطرح است که برخی معتقدند خود حضرت این هزینه را پرداخت کردند و برخی نیز آورده اند به احمد ابن اسحاق اجازه داده شد از وجوهات مردم، هزینه ساخت این مسجد داده شود. این استاد حوزه با بیان این مطلب که مسجد امام حسن عسکری(ع) در آن زمان با شهر قم فاصله داشته است، ابراز داشت: تاریخ قم حکایت از آن دارد در اطراف این مسجد، باغی به نام باغ باباان وجود داشت که اشعریون پس از دفن حضرت فاطمه معصومه(س) در این باغ، آن را وقف حضرت کرده و به همین دلیل، بزرگان بسیاری از روات حدیث نیز در آن دفن شده اند.

او خاطرنشان ساخت: این مسجد با عظمت، طی ده قرن گذشته مورد توجه بزرگان دین و شاهد حضور بندگان مؤمن، پاک و مخلص بوده و زوایای این مسجد، گواه راز و نیاز و تهجد شب زنده داران و معتکفان می باشد. او یادآور شد: آیت الله العظمی گلپایگانی مصمم بودند

علامه طباطبایی جلسات خصوصی شبانه داشت که در منزل ها سیر می کردند در مدرسه که تعداد افرادی که در آن شرکت می کرد از عدد انگشتان دست تجاوز نمی کرد همه کس به آن جلسه راه نداشت و بعد از مدتی مرحوم علامه از من دعوت کردند به آن جلسه بروم. تمام عقاید را مدیون امام خمینی (ره) و علامه طباطبایی (ره) هستم. **آن جلسات هم فلسفه بود؟ اسفار یا شفا نبود؟** فلسفه محض یعنی آنچه علامه طباطبایی در طبق اخلاص می گذاشتند بزرگانی بودن در آن جلسه و تا زمانی که من در قم بودم عشق و علاقه من شرکت در جلسه شبانه بود یک نوع ابتهاج بود چون شاگردان میتهج بودند. علامه آنچه در طبق اخلاص داشت بیان می کرد. علامه مردی وارسته و آزاد اندیش و بی نظیر بودند وحریت فکر داشتند. فکر عملی نیست در عالم اندیشه علامه در اوج بودند.فلسفه تنها یک کتاب خواندن نیست.

حضرت علامه تأکید داشتند ساحت فلسفه با عرفان و کلام آمیخته نشود؟ در جایی گفته بودند علامه به شما گفت وارد شعر نشوید چون ساحت خیال با ساحت فلسفه تفاوت دارد؟

این حرف که می زنید درست است ساحت فلسفه با کلام و عرفان نباید آمیخته شود/ کلام و فلسفه می تواند با هم ارتباطی داشته باشند اما عالم شعر غیر از اینهاست/ بله در آن زمان همانطور که شما شنیدید با چند تا از دوستان انجمن شعری داشتیم سه چهار نفر بودیم جلسات هفتگی داشتیم هیچ کس هم خبر نداشت . روزی با علامه را می رفتم بعد از درس ایشان توقف کردند گفتند شنیدم شعری گوی، عرض کردم بله، ایشان لیخندی زدند و با تبسم گفتند: تو حالا فلسفه می خوانی نگرانم که ذهن شما تخیلی تربیت شود یعنی عالم خیال بر عقلانیت شما قالب شود.

علامه خودشان شعر می گفتند؟
بله شعر می گفتند البته ایشان شعر می گفتند چون فیلسوف کامل بود/ شاید ایشان در من این حالت را می دیده که خیلی صلاح نیست که شعر بگویم و تا حالا هم شعر نگفتم.

دکتر غلامحسین دینانی:

تمام عقاید را مدیون امام خمینی و علامه طباطبایی هستم

شیخ شهید یا شیخ مقتول سهره وری را بنامیم.
آنهاهی که این حرف را زدند تاریخ نمی دانستند برای اینکه این کتاب را من قبل از ملاقاتم با کورین شروع کردم ونوشتم، شاید کورین تحت تاثیر من بوده اصلاً وقتی که این کتاب را نوشتم من در قم بودم نوشتم من فکر کردم که سهره وری از فلاسفه بزرگ ماست احساس وظیفه کردم که راجع به ایشان کتابی بنویسم و در حوزه های فلسفی هم سهره وری را نمی خوانند / شیخ شهید برای اینکه در راه حقیقت شهید شد چون تعقل می کرد حرف حسابی می زد نفهم ها او را شهید کردند.

شما چرا تاریخ فلسفه ننوشته اید ماجرای فلسفه را نوشتید؟

تاریخ فلسفه بیشتر به عمر و زندگی و چه می خورد و چند بچه و زن داشته می پردازد که من اینها را زائد می دانم. فکر ماجراست آدمی که تفکر نداشته باشد یک حیوان دو پاست.من بیشتر به ماجراهای فکری پرداخته ام و مبنای فکری مهم است من دو نوع کتاب نوشته ام یکی جنگ فلاسفه یا متکلمین/ جنگ فلاسفه با عرفا که کتاب دفتر عقل و آیت عشق یعنی گفت وگو فلاسفه با متکلمین و گفت وگویی فلاسفه با عرفا و گروه سوم متشرعان باید متکلم باشند و عقلانی حرف بزنند ولی متشرع غیر متکلم حق ندارد در فلسفه دخالتی کند.

جمله ایی فرموده اید اگر فلسفه اسلامی اصالتی دارد در همین نقادی هاست، نقد را توضیح دهید؟

عقل اصلاً نقد است عقلی که نقد نداشته باشد عقل نیست فکر کردن یعنی نقادی یعنی صحیح و خطا، یعنی بررسی عقل به ذات نقاد است فیلسوفی که نقد ندارد. نقد هم نقد بنیادی است از بیخ و بن سؤال می کند آنجا که سؤال نیست پاسخ نیست، آنجا که سؤال نیست عقل متوقف است اگر پرسش و پاسخ نباشد شما چیزی می فهمی، فلسفه در اسلام مدیون نقد است. الان بعد از ۱۴۰۰ سال ابوبکر بغدادی پیدا می شود (داعش) مسلمان است ظاهر اسلامی دارد اما فلسفه نخوانده که اینقدر نامربوط حرف می زند در داعش یک فیلسوف پیدا نمی شود. تفکر فلسفه ای هم ندارند.

در مورد هانری کوربن فیلسوف غرب شناس که در منزل ذوالمجد طباطبایی جلساتی تشکیل می شده آیا دو نفر هم آورد در عالم فلسفه و نظر بدانیم یا یک شاگرد در برابر استاد بدانیم و تحویل های خاص چه نسبتی بین این دو بود؟

هیچ لزومی ندارد شاگرد استادی ببینید دو اندیشمند بودند علامه طباطبایی یک فیلسوف مسلمان شیعه آگاه بود. کوربن هم یک فیلسوف غربی بود به فلسفه غرب احاطه کامل داشت اما یک شوق و اشتیاقی به عرفان بواسطه آشنایی با سهره وری پیدا کرده بود و وقتی همدیگر را دیدند به هم علاقمند شدند دیدار منظم این دو شخصیت بطور حضوری و مکاتبه ای ادامه داشت و برای من که طلبه آن مجلس بودم خیلی مفید بود. در هر سال چند ماه علامه طباطبایی و من از قم به منزل ذوالمجد طباطبایی که قمی بودند و وکیل دادگستری بودند و خانه ایشان در تهران خیابان بهار بود می رفتم.

آیا کوربن و علامه سنت گرا بودند؟
خیر.هانری کوربن از فلسفه اسلامی در غرب صحبت می کردندو سنت گرا نیستند می خواست جهان اسلام را بشناسد. علامه طباطبایی هم از فلسفه اسلامی صحبت می کردند و سنت گرا نبودند.

آیا می شود بین علامه و رفیعی قزوینی نسبتی برقرار کرد؟

هر مسئله فلسفه ایی مطرح می شد علامه صاحب نظر بودند و چون رساله نمی خواستند بدهند خیلی محافظه کار نبودند علامه فیلسوفی آزاد و متفکر بودند/ مرحوم علامه رفیعی فلسفه را خوب می دانستند و ۳ سال در قزوین نزد ایشان اسفار آموختم مرحوم رفیعی قزوینی شیوه بیان زیبایی در تدریس اسفار داشتند چون می خواستند رساله بدهند ومقلدانی داشته باشند محافظه کارتر از علامه طباطبایی بودند .

عده ای نقد یا تحلیلی کرده اند که شما تحت تاثیر هانری کوربن بویژه کتاب ارض ملکوت و سهره وری پژوهی کوربن قرار گرفته اید؟ استاد

گزارشی از طرح توسعه مسجد امام حسن عسکری

مدیر طرح توسعه مسجد بزرگ امام حسن عسکری(ع) ادامه داد: پس از خریداری ۷۰۰۰ متر از اراضی اطراف مسجد، اعم از پارکینگ، مسافرخانه، مغازه ها و املاک، نقشه توسعه آن پس از تغییر و تحولات فراوان، طراحی و به نقشه نهایی رسیدیم که با آقای گل یار وارد کار شده و ساخت مسجد جدید را آغاز نمودیم.

او با اشاره به مختصات بنای جدید مسجد امام حسن عسکری(ع)، بیان داشت: شبستان اصلی این مسجد با مساحت ۲۹۰۰ متر در طبقه همکف قرار داشته که گنجایش ۱۹۰۰ نمازگزار را دارد.همچنین این شبستان از یک نیم طبقه با ۷۰۰ متر مساحت و گنجایش ۴۵۰ نمازگزار نیز برخوردار می باشد.

آقای گلپایگانی اظهار داشت: در قسمت فوقانی شبستان اصلی، گنبد نسبتاً بزرگی با دهانه ۲۷ متر و ارتفاع ۳۵ متر از کف شبستان به زیبایی این بنا افزوده و دو مناره (گلدسته) آن با بلندای ۵۹ متر از کف شبستان شکوه خاصی به این بنای عظیم داده است که نکته قابل توجه در این مناره این است که بدون ذهنیت قبلی ۵۹ متر در آمد که بر اساس حروف أبجد، به نام حضرت مهدی(عج) می باشد.

مدیر طرح توسعه مسجد بزرگ امام حسن عسکری(ع) ابراز داشت: شبستان دوم در طبقه زیرین شبستان اصلی قرار گرفته که مساحتی حدود ۲۷۰۰ متر با نیم طبقه ای به مساحت ۱۶۰۰ متر داشته و پذیرای ۱۸۰۰ نمازگزار است. او افزود: طبقه تحتانی این بنای عظیم، به کارهای فرهنگی، برگزاری نمایشگاه کتاب و... اختصاص یافته است. در پشت محراب، بنایی در ۷ طبقه ساخته شده است که دو طبقه آن کتابخانه برادران و خواهران، و ۵ طبقه دیگر آن، بخش اداری مسجد، سالن غذاخوری و تأسیسات قرار دارد.

در این بنا، ۱۸۰ سرویس بهداشتی و حمام تعبیه شده است. آقای گلپایگانی با اشاره به ویژگی های این بنای عظیم، خاطرنشان ساخت: در این بنا، تمام قرآن کریم از آغاز تا پایان با کاشی کاری معرق بسیار زیبا به طول ۹ کیلومتر کار شده که طرحی بدیع در میان اینیه اسلامی و منحصر به فرد است.

این استاد حوزه ادامه داد: در بنای جدید، گنبد اصلی، گلدسته ها، گنبدهای کوچک، تمام اضلاع و ... کاشی کاری قرآنی خواهد شد.

او با بیان این مطلب که تلاش داشتیم از بهترین مصالح و سنگ ها در ساخت این مسجد استفاده کنیم، تصریح کرد: استفاده از بهترین سنگ مرمر، با کیفیت ترین کاشی، مرغوب ترین شیشه و ... برخی از تلاش ها برای ساخت هرچه بهتر این مسجد مقدس بوده است.

آقای گلپایگانی ادامه داد: تاج مسی گلدسته بنای جدید مسجد امام حسن عسکری(ع)، یکی از منحصر بفرد ترین تاج هاست که نمای بسیار زیبایی به این مسجد داده است. مدیر طرح توسعه مسجد بزرگ امام حسن عسکری(ع) افزود: پروانه های نمای بیرونی مسجد که در زیر پنجره ها واقع شده، هر کدام ۲ تن وزن داشته و به صورت یک تکه تهیه شده است.

او با بیان این مطلب که تا به امروز، قریب به ۱۷ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان برای این مسجد هزینه شده است، اظهار داشت: همچنین نزدیک به ۵ میلیارد تومان نیز برای تکمیل این مسجد تخمین زده شده است.

آقای گلپایگانی با بیان این مطلب که در هیچ زمانی به دلیل کمبود بودجه، ساخت و ساز مسجد تعطیل نشده است، خاطرنشان ساخت: خوشبختانه قریب به ۵۰ مغازه در ۳ طبقه تجاری برای این مسجد در نظر گرفته شده تا بتوانیم مخارج آن را تأمین کنیم.

نهج البلاغه؛ منشور حقوق شهروندی

سه درهم یا سه دینار داده شود، چه آزاد و چه برده، چه سابقه دار و چه بی سابقه، چه فقیر و چه غنی. گفت: من کاری به ایمان و تقوا و ... ندارم، ایمان و تقوا و سابقه در اسلام و جهاد و هجرت و ... مسائلی است که اگر برای خدا انجام داده باشید خداوند در دنیا و آخرت پاداشش را می دهد. من میزان دقیقی ندارم که بتوانم تقوا و ایمان شما را بسنجم، من مسئول عموم مردم هستم و باید به همه بدون توجه به سابقه در اسلام، ایمان، هجرت، جهاد، تقوا، عرب و عجم بدون این مسائل به عنوان شهروند به همه نگاه کنم و یکسان به همه بپردازم. ایشان نسبت به عموم کاملا حساسیت داشتند و برای عموم یک حق قائل بودند.

*حضرت در کوفه بودند و در این شهر و مناطق اطراف آن بیت المال را عادلانه تقسیم می کردند، مردم سایر شهرها چگونه از بیت المال بهره مند می شدند؟

به همه والیان بخشنامه کرده بودند که آنچه را که از زکات و غنائم به دست می آورند در بین مردم شهر خود تقسیم کنید، اضافه را به مرکز بفرستند و همه والیان این دستورات را رعایت می کردند اگر هم گزارش می دادند که والیان این دستور را رعایت نکردند فوری آنها را احضار و تحقیق می کردند و اگر اشتباه کرده بودند آنها را عزل می کردند.

*داستانهای زیادی در مورد عزل و نصب های امام علی(ع) به خاطر مثلا بلند صحبت کردن قاضی در مقابل طرفین دعوا، غذا خوردن بر سفره بزرگان و ثروتمندان و ... وجود دارد. حضرت اطلاعات لازم را چگونه از شهرهای مختلف می گرفتند؟

ایشان بازرسان داشته است. همان طور که در عهدنامه خودشان برای مالک اشتر به تفصیل توضیح می دهند، می گویند بازرسان و چشمان(به معنای جاسوسان) بر سر تمام مأمورین دولتی بگمار تا به تو گزارش دهند و بعد به گزارش یک نفر اکتفا نکن، شاید این شخص غرضی داشته باشد و علیه کسی حرفی بزند. وقتی که گزارش بازرسان مختلف به تو رسید و تو یقین کردی که گزارش درست است و کسی خطا کار است آن وقت اقدام کن. وقتی حضرت انجام این کارها را به مالک اشتر توصیه می کند مسلما خودشان هم چنین کارهایی انجام می داده است، چون در نامه هایی که برای برخی از والیان فرستاده، نوشته است طبق گزارشی که به من رسیده، اگر این گزارش درست باشد من تو را توبیخ می کنم، گاهی یقین نداشته است که گزارش رسیده درست باشد اول هشدار می داده و بعد به وسیله افراد مختلف و کسانی که مورد اطمینان بودند تحقیق می کرده آن وقت تغییرات را به اجرا در می آورد.

*یکی از کارهایی که تعجب همگان را بر می انگیزاند، این است که حضرت حتی برای خوارج حق بر می شمارد و می فرمایند تا زمانی که شمشیر بر نداشته و علیه حکومت اقدام نظامی نکردید، با شما کاری ندارم؟! این مطلب در ذیل حوادث سال ۳۷ هجری در تاریخ طبری آمده است. در این موضوع امام(ع) به خوارج می فرمایند: شما سه حق پیش ما دارید؛ یکی املن به مسجد برای عبادت، سخن گفتن و بحث کردن و هر چه که دیگران از مسجد استفاده می کنند. دوم گرفتن حق از بیت المال و سوم تأمین امنیت شما با ماست تا وقتی که به روی ما شمشیر نکشیدید و در واقع قیام مسلحانه علیه ما نکردید.

امام(ع) می فرمایند: خوارج با من مخالف هستند، باشند. من را کافر می دانند، بدانند اما حق شان به عنوان حقوق شهروندی با دیگران هیچ فرقی نمی کند. من به

انسان از وقتی که خود و جامعه را شناخته است، به ضرورت حضور ارزشمند عدالت در زندگی، برای تعالی خود و اجتماع اش پی برده است. اینکه امام علی (ع) چگونه توانسته عدالت را در جامعه جاری کند و یا چه کارهایی انجام داده که به این صفت شهره شده است، قدس آنلایین در گفت و گویی با استاد محمدمهدی جعفری، مترجم و پژوهشگر نهج البلاغه به بررسی آن پرداخته که اکنون گزارشی از این مصاحبه را با هم می خوانیم.

*عدالت در اندیشه امام علی(ع) به چه معناست و ضرورت برقراری عدالت در جامعه تا چه حد است؟

امیرالمؤمنین(ع) عدالت را جزو نظام خلقت می دانند. ایشان می فرمایند: همان طور که جهان آفرینش بر عدل استوار است، اجتماع هم باید به دنبال آن بر عدل استوار باشد و عدالت در همه زمینه ها یعنی اجتماعی، اقتصادی، فردی و در همه شئون زندگی انسان باید اجرا شود و در واقع ظهوری داشته باشد. البته می دانید که عدالت نسبی است و در روزگار امیرالمؤمنین(ع) چون قبل از ایشان یعنی بعد از رسول خدا(ص) و قبل از اینکه ایشان به خلافت برسند بی عدالتیهای فراوانی در جامعه ایجاد شده بود؛ به خصوص در زمان خلافت خلیفه سوم، از این جهت ایشان بسیار تأکید داشت که عدالت اسلامی و عدالت نبوی را به جامعه برگرداند و عملا هم دست به این کار بزند نه اینکه تنها به عنوان یک شعار باشد لذا می بینیم اگر تأکیدی در روی عدالت دارند و حتی برخی ها ایشان را شهید عدالت می دانند، به علت شرایط اجتماعی زمان خودشان هست. حضرت در زمینه اقتصادی می فرمایند که همه امکاناتی که در جامعه وجود دارد باید در خدمت همه و قابل استفاده برای همگان باشد، لذا به عنوان نمونه می فرمایند اگر اگر ببینم اموال عمومی که متعلق به مردم هست در خدمت ثروتمندان قرار گرفته و با آن کنیزکان خریدند و زن گرفتند و ... آنها را باید به بیت المال برگرداند زیرا در عدل نوعی گسترش امکانات برای همه وجود دارد. کسانی که از عدل به تنگنا می آیند از ظلم بیشتر دچار تنگنا می شوند، لذا ایشان می فرمایند همه باید از امکانات استفاده کنند اگر امکانات اجتماع در اختیار عده مخصوص قرار گیرد به انقلاب کشیده می شود و مردم شورش می کنند و وقتی که شورش کردند آن روز برای کسانی که مردم را از حق شان محروم کردند بسیار سخت تر از آن است که من الان سخت گیری کنم و حق مردم را از آنها بگیرم.

*آقای دکتر! این جمله از امام علی(ع) مشهور است که در آغاز پذیرش حکومت، طی سخنانی فرمودند: اگر بیت المال را مهریه زنانشان کرده باشند پس می گیرم و به بیت المال باز می گردانم. امام علی(ع) چگونه این حرف خود را جامه عمل پوشید و در این راه چه اقداماتی انجام داد؟

بلافاصله بعد از پذیرش حکومت، برای اینکه امام نتواند این سخن خود را به مرحله عمل در بیاورد همان هایی که اموال عمومی را برده و استفاده شخصی کرده بودند، جنگها علیه ایشان راه انداختند. از این جهت نگذاشتند امام(ع) سخن خود را به اجرا درآورد و حقوقی که می دید از مردم ضایع شده از امتیازخواهان و انحصارطلبان پس بگیرد.

*در اجرای عدالت، رابطه امام علی(ع) به عنوان حاکم جامعه بزرگ اسلامی آن روز، که نیمی از جهان آن موقع بود با مردم چگونه بود؟ آن حضرت به محض اینکه به خلافت رسیدند بیت المال را بررسی کردند و به منشی خودشان - ابن ابی رافع - گفتند آمار را در دفتر بنویس. بعد دستور داد از همه مردم آمار بگیرند همه مردم آمدند ثبت نام کردند، البته آنچه که بین مردم به عدالت و یا مساوات تقسیم می شد غنائمی بود که از جنگ، به بیت المال می رسید، آن حضرت کاری به سرمایه و کسب و کار و حقوق مردم نداشتند. این غنائم در بین مردم عادلانه تقسیم می شد از این جهت به ابن ابی رافع گفت: بنویس به همه مثلا

خاطر کمی ایمان و یا مخالفت در اندیشه سیاسی و حتی اعتقادی، حق کسی را ضایع نمی کنم همه را به یک چشم نگاه می کردند و همه را شهروند و دارای حقوق مساوی می دانستند.

*در خطبه هایی هم حقوق مردم بر حکومت و حقوق حکومت را بر مردم بر می شمارند که از بهترین نظریه های حکومت و دولت در جهان بهتر است؟

در خطبه ۳۴ نهج البلاغه در این مورد سخن می گویند. اتفاقا این حقوق را در خطبه ای برای مردم بر می شمارد که در ابتدای آن، از مردم گله می کند؛ مردمی که حاضر نشدند علیه دشمن قیام کنند و امام بسیار از آنها گله مند است و شکایت دارد اما در آخر خطبه می فرماید: «مردم متوجه باشید به یقین مرا بر شما حقی است و شما را نیز بر من حقی است.» البته اینکه در مورد این مطلب که من بر گردن شما حقی دارم در خطبه ۲۱۵ بیشتر صحبت می کنند و آنرا شفاف می کنند می فرماید به خاطر قبول مسئولیت سرپرستی شما، من حقی دارم که بر گردن شما قرار گرفته است و شما هم بر من حقی دارید زیرا که من مسئولیت شما را برعهده گرفته ام و باید آنها را رعایت کنم.

در این خطبه ۳۴ می فرماید: اما حق شما بر من، یعنی اول حق مردم را بر گردن خودش بیان می فرماید که به این مفهوم است یعنی اگر من حق شما را رعایت نکردم هیچ حقی بر گردن شما ندارم اما حق شما بر من؛ نصیحت کردن شما(نصیحت در فرهنگ اسلامی به معنای انتقاد خیرخواهانه است یعنی وقتی خلافتی از کسی می بیند باید به زبانی بسیار نرم و خیرخواهانه آنرا به ایشان بگویند و از ایشان انتقاد کنند، نه به معنای انتقاد مغرضانه و تخریبی است و نه به معنای پند و نصیحتهای بی پشتوانه، بلکه به معنای انتقاد خیرخواهانه است)، آموزش دادن به شما تا در نادانی ننمایند و پرورش دادن شما تا به خوبی بدانید و آگاه شوید. وقتی من این حقوق را برای شما گفتم و اجرا کردم، من بر شما حقوقی خواهم داشت.

حضرت می فرمایند: اما حق من بر شما این است که به پیمان بیعت خود با من وفادار باشید و در غیبت و حضور انتقاد خیرخواهانه نکنید یعنی همان طور که اگر خلافتی از شما دیدم باید نصیحت کنم شما هم اگر چیزی به نظر شما رسید که بر خلاف بود باید مرا نصیحت کنید یعنی انتقاد خیرخواهانه نکنید. چون شما را فرامی خوانم پاسخ مثبت بدهید و همین که به شما فرمان می دهم شما هم باید فرمان ببرید. البته در این خطبه به اهم حقوق اشاره می کند نه اینکه واقعا همه حقوق مردم بر حکومت این است بلکه در این موقعیت چهار حق حکومت بر مردم و چهار حق مردم بر حکومت را بیان می کند. در جاهای مختلف موارد دیگری از حقوق را هم بیان کردند.

*همین مسئله نصیحت مردم به پیشوا و رهبر جامعه اسلامی در فقه به نصیحت ائمه المسلمین مشهور است و درباره آن بحثهای فراوانی شده است. چارچوب نصیحت به ائمه مسلمین چیست؟

اتفاقا امام علی(ع) چارچوب آنرا در عهدنامه مالک اشتر بیان کرده، ایشان می فرمایند: به محض اینکه مردم نسبت به تو سوء ظن پیدا کردند و به نظرشان رسید که تو کار خلافتی انجام داده ای، شفاف گزارش بده. هر چه را که در درون انجام گرفته و مورد سوء ظن مردم قرار گرفته را برای مردم روشن کن. آن وقت اگر دیدند که تو برای کارهای عذری داری، می پذیرند و اگر نه واقعا کار خلافتی کرده ای و مردم دلیلی آوردند که این کار درست نیست تو باید بپذیری. اگر سوء ظن مردم باقی بماند و حاکم هم فکر کند که امام و معصوم است و حق با من است و چه لزومی به دادن گزارش است و ...، امام(ع) می فرماید: چنین تفکری باعث ایجاد عقده می شود و وقتی عقده شد دیگر نمی توان اینها را از دل مردم به هیچ شکلی بیرون آورد. از همان آغاز شفاف عمل کن و گزارش بده و هر سوء ظنی داشتند برطرف کن.

*مسئله ای که فهم آن دشوار است این است که یک طرف امام علی(ع) است که

انسان کامل و معصوم و معدن علم الهی است طرف دیگر مردم بیسواد و کم سواد آن عصر هستند، چگونه امام علی(ع) برای آنها اینقدر ارزش قائل است که می گوید شما می توانید به من انتقاد کنید؟

در این رابطه نکته ای را باید مد نظر داشت؛ مسئله حکومت، خلافت و مدیریت با مسئله ولایت و امامت و اعتقادات و ... با هم تفاوت دارد. امام معصوم و انسان کامل است و بر طبق فرمان خدا و رسول عمل می کند، درست اما در مسئله مدیریت با مردم سر و کار دارد از این جهت خودش را درست در سطح مردم پائین می آورد و به مردم حق می دهد. با هر روحیه و فرهنگی که دارند او را یک انسانی مثل خودشان بدانند نه انسان معصومی که ممکن است اشتباه نکند بلکه انسانی مانند خودشان بدانند که چه بسا در مدیریت دچار اشتباه شده است از این جهت به آنها حق می دهد که چنین انتقادی را بیان کنند.

حضرت در خطبه ۲۱۵ در این مورد صحبت می کند که در جنگ صفین روی داده است، در آن زمان چون وارد ماه های حرام شدند از فرصت استفاده می کنند و جنگ را قطع می کنند و به مذاکره می پردازند اما ایشان تنها به مذاکره اکتفا نمی کنند و هر روز به مردم آموزشهایی می دهد از جمله این خطبه ۲۱۵ که می فرماید: پس از ستایش و سپاس به درگاه پروردگار خدا برای من با به گردن گرفتن سرپرستی فرمانروایی تان حقی بر عهده شما گذاشته است و برای شما هم برعهده من حقی است همانند همان حق که مرا بر گردن شماست. بعد مفصل در این باره صحبت می کند و حقوق را تشریح می کنند. یک نفر در سخن مفصل که ستایش او را بسیار دربرداشت، به امام پاسخ گفت و شنوایی و فرمانبرداری خودش از وی را یادآوری کرد. این شخص یا واقعا نمی دانسته امام اهل چالپوسی و ستایش نیست و یا اینکه عمدا این کار را کرده تا زمینه را خراب کند، امام به شدت با ایشان برخورد می کند و تأکید می کند که این حرفها را نزنید. با شیوه ای که با سرکشان سخن می گویند با من سخن نگویند و با شیوه ای که خود را در برابر تندخویان و به تندى خشم گیران نگاه می دارند از من محافظه کاری نکنید و با تملق و چرب زبانی با من معاشرت نکنید اگر من برای حقی که به من می گویند احساس سنگینی بکنم چگونه می خواهم حق را اجرا کنم. (چون حق و عدل در عمل کردن بر شخص بسیار سنگین می آید)

گمان مبرید که اگر حرف حقی به من بزنند برایم سنگین باشد و من درخواست دارم که مرا بزرگ بدارند زیرا هر کس حقی را که به او می گویند یا عدالتی را که به او نشان می دهند اگر سنگین بشمارد به اجرا درآوردن آن برای او بسیار گران تر و سنگین تر است. از این جهت ایشان می گوید تخیر! از گفتار به حق یا مشورتی که براساس عدل باشد نسبت به من خودداری نکنید زیرا من در درونم خود را بالاتر از آن نمی دانم که خطا کنم و از کار خود اطمینان ندارم که خطا نکنم مگر اینکه خدا از من چیزی را که کفایت کند که او از من بدان توانمندتر است زیرا بدون شک من و شما تنها بندگان هستیم در بند بندگی پروردگاری که جز او پروردگاری نیست، چیزی از هستی ما را در دست توانای خود در می آورد که ما از هستی خود ناتوانیم و نمی توانیم در دست گرفت و ما را از چیزی که در آن بودیم و بدان چه بر پایه آن کار ما به اصلاح می رسد بیرون آورد، به جای گمراهی ما را هدایت کرده و پس از کوری به ما پیش داده است. در اینجا می فرماید من و شما با هم برابریم هیچ وقت فکر نکنید که من در درون خود احساس می کنم که هیچ خطا نمی کنم و اگر کسی نسبت خلاف و خطایی به من بدهد من ناراحت می شوم اگر من بخواهم از این حرف ناراحت شوم در اجرا کردن عدل و حق پس چه کار کنم. ایشان در مسئله مدیریت و حکومت با مردم طوری نگاه می کند که خودش را با مردم برابر می داند هیچ امتیازی برای خودش قائل نیست، ولی اعتقادات و عصمت و ... جداست.

عربستان سعودی از یک ماه و نیم گذشته حملاتی را علیه یمن و انصار الله در این کشور انجام داده است. این حملات که برای بازگرداندن منصور هادی به مسند قدرت ترتیب داده شده است همراه با طوفان قساوت و بی رحمی علیه مردم این کشور همراه بوده است. اگرچه آتش بسی موقت بین دو طرف در جریان است اما حملات به یمن هم چنان ادامه دارد. رهبر معظم انقلاب در دیداری که اخیراً با جمعی از مداحان سراسر کشور داشتند به مشابهت های گسترده حمله سعودی ها به یمن و تجاوز صهیونیست ها به غزه اشاره کرده و فرمودند: «سعودی ها بدعت بدی گذاشتند در این منطقه و البته خطا کردند، اشتباه کردند. کاری که امروز دولت سعودی در یمن دارد انجام می دهد، عیناً همان کاری است که صهیونیست ها در غزه انجام دادند.»

در این مطلب قصد داریم ضمن بررسی ظلم های اعمال شده بر مردم یمن، نشان دهیم که نوع تجاوز عربستان به این کشور، همانند دد منشی های اسرائیل علیه غزه در جنگ اخیر و یا حتی بدتر از آن بوده است. با این تفاوت که رژیم صهیونیستی رژیمی یهودی است که علیه یک جمعیت مسلمان می جنگند اما عربستان که به لحاظ وجود دو شهر مقدس مدینه و مکه از جایگاه والایی در میان مسلمانان برخوردار است به جنگ برادر کشی علیه مسلمانان مبادرت ورزیده است. از طرفی به نظر می رسد که قربانیان اصلی این جنگ هم چون جنگ غزه غیر نظامیان و شهروندان این کشور هستند. در ادامه به نمونه هایی از این مشابهت ها می پردازیم:

تحمیل زیاده خواهی ها از طریق قدرت نظامی

عربستان سعودی که همواره سودای سروری در منطقه را در سر می پروراند قصد دارد به طرق مختلف خواسته های خود را به دیگر کشورها تحمیل کند. این مسئله دقیقاً همان نکته ای است که رژیم صهیونیستی نیز از آن بهره می جوید. این رژیم از ابتدای تشکیلش تا به امروز بارها با سه راه انداختن جنگ های مختلف سعی نموده است تا به زیاده خواهی هایش جامه عمل ببوشاند. جنگ های مختلف اعراب و اسرائیل در سال های ۱۹۴۸، ۱۹۵۶، ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ و هم چنین جنگ ۳۳ روزه علیه حزب الله لبنان و جنگ های ۲۲ روزه و جنگ سال گذشته علیه غزه نمونه بارزی برای اثبات این مدعاست. در تمامی این جنگ ها رژیم صهیونیستی به دنبال بر آورده کردن اهداف بلند پروازانه و زیاده خواهانه خود بود. در جنگ عربستان سعودی علیه یمن نیز این مسئله صادق است. پس از آن که عربستان نتوانست با گذشت چند سال از ناآرامی های یمن به هدف خود برای به قدرت رساندن یک فرد دست نمانده موفق عمل کند و دخالت در امور داخلی یمن نیز در این زمینه کارساز نبود اقدام به حمله نظامی علیه این کشور کرد. عربستان بازگشت منصور هادی به قدرت را بهانه کرد تا بتواند بر یمن تسلط یابد.

حمایت برخی از کشورهای عربی

حمله عربستان سعودی به مردم با مشارکت آشکار پاکستان و هشت کشور عربی دیگر صورت پذیرفت. قطر، کویت، بحرین، امارات و مصر از جمله این کشورها بوده اند. این کشورها در طول ناآرامی در کشورهای خاورمیانه و جریانات بیداری اسلامی و هم چنین بحران سوریه موضع خود را آشکار کرده بودند اما این بار با حمله علیه یمن بیش از پیش سرسپردگی خود را به غرب نشان دادند. در جنگ غزه نیز اگرچه کشورهای عربی علناً مشارکت نداشتند اما سکوت آن ها و محکوم نکردن متجاوزین به نوعی شباهت به این حملات داشت و این مسئله نشان می دهد که آن ها رژیمی وابسته و دست نشانده هستند.

تجاوز هوایی به یمن و غزه

شباهت دیگر در حمله عربستان به یمن با حمله اسرائیل به غزه نوع حمله آن هاست. هر دو رژیم از این

جنایت های آل سعود در یمن و مقایسه آن با جنایت های صهیونیست ها

هزار نفری، روزانه فقط چهار ساعت برق داشتند. مقامات فلسطینی می گویند بازسازی زیرساختهای ویران شده غزه و خانه های تخریب شده این منطقه در حملات اسرائیل حدود شش میلیارد دلار هزینه نیاز دارد.[۱]

حمایت آمریکا و اسرائیل از حمله به یمن

یکی دیگر از شباهت های دیگر حمله عربستان سعودی به یمن و حمله اسرائیل به غزه حمایت آشکار ایالات متحده بوده است. وزیر دفاع آمریکا رسماً اعلام نمود که از حمله هوایی به یمن حمایت تسلیحاتی و اطلاعاتی می کند. ایالات متحده پیش از این نیز حمایت آشکار خود را از منصور هادی رئیس جمهور مستعفی برای بازگشت به قدرت اعلام کرده بود.

در این میان اسرائیل نیز از این حملات حمایت کرده است. روزنامه صهیونیستی «یدیעות احرنون» در این خصوص اعلام کرد که دخالت عربستان در یمن خبری شادی بخش برای این رژیم است. این روزنامه در این باره نوشت: «مسئولان سعودی درمباحثه هایی که با آنان انجام شده است، تأکید کرده اند که با تل آویو ضد محور مقاومت سرنوشت مشترک دارند». «مئیر لیبیک» کارشناس امور خاورمیانه در مصاحبه با شبکه ده تلویزیون رژیم صهیونیستی گفت: «آشکار است که ما با جریان سعودی مخالف ایران منافع استراتژیک داریم، زیرا ایران تهدیدی راهبردی است، محور ایران، سوریه و حزب الله، بزرگ ترین مشکل برای اسرائیل هستند.»[۲]

ایستادگی مردم یمن و غزه

مقاومت بی نظیر مردم غزه و مردم یمن نیز یکی دیگر از شباهت های طوفان قساوتی بود که بر سر آن ها آمد. یمنی ها اعلام کردند که در مقابل سعودی های ایستادگی می کنند و اجازه دخالت به آن ها را نخواهند داد. لازم به ذکر است که یمنی ها از نظر سابقه تاریخی و مدنیت خودشان را برتر از عربستان می دانند و معتقد هستند اساساً ریشه عربیت از یمن بوده و اگر قرار است ملتی تابع ملتی دیگر باشد شایسته است ملت عربستان تابع یمن شود نه اینکه یمن تابع عربستان شود، این مسئله به شدت فضای داخل یمن را علیه عربستان تحریک کرده و جنبش های اعتراضی علیه عربستان شکل داده و به موازات آن گروه های وابسته به عربستان نظیر جریان اصلاح و همین طور خاندان الاحمر را به شدت تضعیف کرده است تا جایی که طی ماه های گذشته انصارالله و گروه های هم پیمان انصارالله بر کل یمن حاکمیت پیدا کردند و آخرین ریشه ها و رگه های ارتباطی عربستان با یمن قطع شد.[۳]

عدم اجازه ورود کمک های بشر دوستانه به غزه و یمن

یکی دیگر از اشتراکات حمله به مردم غزه و یمن عدم اجازه ورود کمک های بشر دوستانه به آن ها در خلال جنگ بود. عربستان و اسرائیل بارها مانع از ورود این کمک ها شده اند. حال آن که بر اساس قوانین حقوق بین الملل و حقوق مختصات مسلحانه تمامی نهادهای کمک رسان باید اجازه ورود به منطقه جنگی و رساندن کمک های اولیه را داشته باشند. در این راستا حدود ۲۰ تن از محموله های غذایی و دارویی ایران به علت حمله جنگنده های سعودی اجازه ورود به یمن را نیافت. این در حالی است که وزارت بهداشت یمن اعلام کرده بود بیش از ۵ میلیون نفر از مردم این کشور در اثر این جنگ نیازمند کمک های اولیه بهداشتی و غذایی هستند. ممانعت عربستان از ورود کمک های بشردوستانه باعث اعتراض دیده بان حقوق بشر شد به طوری که دیده بان حقوق بشر در پیامی به برخی مسئولان آمریکایی از جمله اشتون کارتر، وزیر دفاع آمریکا اعلام کرد: «ما از

مسئله مطلع بودند که به واسطه حمله زمینی شکست سنگینی را متحمل خواهند شد بنا بر این ترجیح دادند با توسل به حملات هوایی به اهداف خود برسند. ضمن این که خسارات تحمیل شده توسط حمله هوایی بسیار بیشتر از حمله زمینی است. در حمله هوایی ابزار جنگ سلاح و بمب است اما در عملیات زمینی اراده بر سلاح غلبه دارد. بنابراین این دو سعی کرده اند در حملات خود بر سلاح تکیه کنند چرا که اراده راسخی در بین نیروهایشان برای جنگ وجود ندارد.

نسل کشی و کودک کشی

حملات جنگنده های رژیم آل سعود به مردم و زیرساخت های یمن در حالی ادامه دارد که تعداد شهدای این حملات از مرز ۳ هزار نفر نیز گذشته است، همچنین در این حملات ۱۵۰ هزار نفر بی خانمان شده و حدود ۵/۷ میلیون نفر نیازمند کمک های فوری و اولیه هستند. علاوه بر این بیش از ۴ هزار نفر هم تا کنون زخمی شده اند. بر اساس آخرین آمارها که توسط مرکز ملی نظارت و شفاف سازی یمن منتشر شده است بیشتر از ۴۰۰ تن از این قربانیان کودک و ۲۵۵ نفر دیگر زن هستند که این امر دلیل آشکاری بر این مسئله است که عربستان نه تنها به دنبال اهداف سیاسی خود در یمن است بلکه به نوعی هم چون رژیم صهیونیستی یک نسل کشی و کودک کشی تمام عیار را آغاز نموده است. در جنگ غزه نیز صد ها تن از قربانیان، کودکان بی گناه و مظلوم بودند و جامعه جهانی در هر مورد در برابر این قساوت ها سکوت نموده است.

این حملات علاوه بر این که شهروندان غیر نظامی یمن را نشانه رفت است آشکارا قواعد حقوق بین الملل را زیر پا گذاشته است. در این راستا دیده بان جهانی حقوق

بشر با صدور بیانیه ای از به کارگیری بمب های خوشه ای توسط جنگنده های سعودی در یمن پرده برداشت و آن را جنایت خواند. رژیم اشغالگر قدس نیز بارها از بمب خوشه ای و سلاح های آغشته به مواد شیمیایی به غزه حمله کرده است. استفاده از این بمب ها بیشترین زیان را به کودکان این مناطق رسانده است.

از بین بردن زیر ساخت ها

حمله عربستان سعودی به یمن تنها به مراکز نظامی و یا نقاطی که انصار الله بر آن ها مسلط است محدود نشد، این کشور به شکل آشکار برخی از زیر ساخت های این کشور را هم مورد حمله قرار داد.

رئیس مرکز ملی نظارت و شفاف سازی یمن «فتحی السقاف» درباره حمله به تاسیسات زیربنایی و اماکن دولتی تصریح کرد که حداقل یک هزار و ۲۰۰ ساختمان و مرکز دولتی هدف حملات هوایی عربستان قرار گرفته و ۱۵۱ مرکز تجاری نیز به طور کامل ویران شده است. تحلیل گران معتقد هستند که عربستان این اقدام را برای شکستن مقاومت انصارالله و مردم یمن انجام داده است. عربستان مناطق مسکونی، اردوگاه ها، ساختمان ها، تاسیسات عمومی و خصوصی شامل بندر، فرودگاه ها و انبارهای اسلحه را نیز مورد هدف قرار داد.

رژیم صهیونیستی نیز چنین اقداماتی را در غزه انجام داده بود. هدف قرار دادن زیرساخت ها و برج های تجاری و مسکونی در باریکه غزه یکی از اهداف آن ها بود. اسرائیل در حملات اخیرش به غزه، تنها نیروگاه تولید برق این منطقه را هدف حملات قرار داد، نتیجه این اقدام، آسیب دیدن شبکه انتقال برق در غزه شد و ساعات دسترسی مردم غزه به برق را در روز کاهش داد. در زمان این جنگ و حتی مدت ها بعد از آن هشتاد درصد مردم این منطقه با جمعیت یک میلیون و هشتصد

آمریکا می خواهیم تا از نفوذ خود برای تضمین کاهش آسیب غیر نظامیان یمنی در این جنگ و تسهیل ورود کمک های بشردوستانه استفاده کند. حملات هوایی و دیگر حملات باید کاملاً با قوانین جنگی مطابقت داشته باشد و برای ممانعت از قرار گرفتن غیرنظامیان در معرض حملات باید احتیاط لازم رعایت شود.»[۴]

در پیام دید هبان حقوق بشر آمده است: تمامی طرف ها باید به قانون بین المللی برای انجام تحقیقات درخصوص نقض هایی که از سوی نیروهایشان در جنگ یمن صورت گرفته عمل کنند و مجازات این نیروها و دادن غرامت به قربانیان این حملات را تضمین کنند. در جنگ غزه نیز اسرائیل اجازه ورود کمک های بشر دوستانه را نمی داد. این در حالی بود که غزه پیش از جنگ نیز در محاصره کامل اقتصادی قرار داشت و پیش از جنگ نیز هیچ گروه و یا کشوری اجازه هیچ گونه مبادله ای را با این منطقه نداشت. لازم به ذکر است که در این جنگ نیز هم چون جنگ غزه مجامع بین المللی هم چون شورای امنیت سازمان ملل و اتحادیه اروپا که مدعیان اصلی حقوق بشر و عدالت هستند در مقابل جنایت های عربستان سعودی سکوتی سنگین را پیش گرفتند تا مشخص شود که عربستان سعودی این اقدامات را با چراغ سبز آن ها انجام داده است.

اما اگر بخواهیم جمع بندی از حمله عربستان به یمن داشته باشیم باید به سخنان رهبر معظم انقلاب اشاره داشته باشیم که در همان آغاز حملات شکست سعودی ها را پیش بینی نمودند. ایشان فرمودند: «سعودی ها در این مسئله خسارت خواهند کرد، ضرر خواهند کرد و به هیچ وجه پیروز نخواهند شد. دلیل خیلی واضحی دارد؛ دلیلش این است که توانایی های نظامی صهیونیست ها چندین برابر توانایی نظامی این سعودی های کذا و کذا [است] چندین و چند برابر این ها، آن ها توانایی نظامی داشتند؛ طرف مقابل آنها هم غزه ای یک وجبی بود. اینجا طرف مقابل یک کشور است، یک کشور ده ها میلیونی؛ یک ملت، کشور پهناور و وسیع. اگر آنها توانستند در غزه پیروز بشوند، اینها هم خواهند توانست در اینجا پیروز بشوند؛ البته اگر آن ها هم پیروز میشدند، باز پیروزی این ها احتمالش صفر بود؛ الان احتمالش زیر صفر است. این ها قطعاً ضربه خواهند خورد؛ قطعاً یمنی سعودی ها به خاک مالیده خواهد شد.»

حال با گذشت بیش از یک ماه و نیم از حملات و اعلام آتش بس متوجه می شویم که عربستان در رسیدن به اهدافش با شکست مواجه شد. شاید یکی از مهم ترین دلایل این شکست مقاومت مردم یمن و حمایت آنها از انصار الله باشد. عربستان سعودی با این حمله بیش از پیش وجهه خود را از دست داد و ثابت کرد که ائتلاف دلاری اش از پیش شکست خورده بود. در شرایط کنونی حملات عربستان نه تنها باعث شکست انقلابیون یمن نشده است بلکه انصارالله به همراه ارتش این کشور به پیشروی های خود در جنوب کشور برای نابودی القاعده همچنان ادامه می دهد. عربستان اول اردیبهشت ماه به صورت یکجانبه و تحت فشار شدید افکار عمومی آتش بس اعلام کرد اما این آتش بس دو ساعت بیشتر دوام نیاورد و حملات سعودی ها علیه یمن بار دیگر از سر گرفته شد. برخی رسانه ها معتقدند که یکی از دلایل اصلی اعلام آتش بس یکجانبه، فرار سربازان سعودی از جبهه های جنگ بوده است. اکنون عربستان در باتلاق یمن گرفتار شده است همانگونه که جمال عبدالناصر رئیس جمهور سابق مصر در دهه ۶۰ میلادی در یمن گرفتار شد و اعلام کرد که یمن تبدیل به ویتنام مصر شده است.

- [1] - HTTP://TAGHRIBNEWS.COM/VDCFJ DYEW6DVTA.IGIW.HTML
[2] HTTP://MWFPPRESS.COM/VDCGQW9T.AK9XU4PRRA.HTML
[3] - HTTP://JAHANNEWS.COM/VDCA0AN W49N6E1.K5K4 HTTP://MWFPPRESS.COM/VDCGQW9T.AK9XU4PRRA.HTML
[4] HTTP://WWW.ISNA.IR/FA/NEWS/94012609946

تبیین/فاطمه جعفری

دکتر گلو:

جمهوری اسلامی ایران به دنبال تحقق امت واحده است

به گزارش خبرگزاری تقریب، دکتر «محمد رضا گلو» معاون امور اجرایی و برنامه ریزی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در دیدار با «یاشار آیدین» رئیس انجمن همکاری های اقتصادی کشورهای خاورمیانه

و افریقای ترکیه، اظهار داشت: همه رؤسای دولت ها و حکام کشور های اسلامی باید با افکار تند روی و افراطی گری مبارزه کنند.

وی با بیان اینکه اسلام دین مهربانی است و دین خشونت نیست، اظهار داشت: چهره خشنی که اکنون از اسلام در دنیای غرب ترسیم شده به این دلیل است که جلوی موج گرایش به اسلام در دنیای غرب گرفته شود.

معاون امور اجرایی و برنامه ریزی مجمع جهانی تقریب گفت: آنچه برای جمهوری اسلامی ایران مهم است این است که وحدت امت اسلامی و تشکیل امت واحده ای که پیامبر گرامی اسلام برای آن تلاش کرد، محقق شود. وی افزود: امت اسلامی باید دشمنان واقعی خود را که به دنبال از بین بردن اسلام هستند، بشناسند و با آنها مبارزه کنند نه اینکه یکدیگر را دشمن بدانند و با هم اختلاف داشته باشند.

دکتر گلو در ادامه با بیان اینکه مجمع جهانی تقریب آماده همکاری در زمینه تقریب با کشور ترکیه است، اظهار داشت: دفتر مجمع تقریب در چندین کشور اسلامی راه اندازی شده است و ما مایل هستیم که این دفتر در ترکیه نیز راه اندازی شود.

معاون امور اجرایی و برنامه ریزی مجمع جهانی تقریب در ادامه توضیحاتی پیرامون برگزاری بیست و هشتمین کنفرانس وحدت اسلامی ارائه کرد و دو طرف پیرامون چگونگی همکاری مجمع جهانی تقریب با ترکیه بحث و گفتگو کردند.

«یاشار آیدین» رئیس انجمن همکاری های اقتصادی کشورهای خاورمیانه و افریقای ترکیه نیز در این دیدار ضمن ابراز خرسندی از همکاری با جمهوری اسلامی ایران در زمینه تقریب و وحدت اسلامی با بیان اینکه موضوع وحدت و تقریب در دنیای امروز مسئله ای بسیار ضروری و لازم است، اظهار داشت: هیچ کاری به اندازه فعالیت در عرصه تقریب مرا هیجان زده و خوشحال نمی کند.

وی افزود: متأسفانه امروزه بسیاری از مسائل جهان اسلام توسط غرب ترسیم می شود چرا ما خودمان این کار را نکنیم و خودمان مسائل جهان اسلام را ترسیم نکنیم.

امام جمعه موقت سندج:

آل سعود نوچه آمریکا و اسرائیل و دشمن مسلمانان است

قدم برمی دارند.

ماموستا راستی خاطرنشان کرد: رژیم آل سعود با مصرف اسلحه های در انبار مانده آمریکا، اسرائیل، انگلیس و فرانسه خدمت بزرگی به این کشورها کرده و به غلام حلقه به گوش آنان تبدیل شده است.

وی از وحدت و انسجام بین امت اسلامی به عنوان بزرگترین سلاح در برابر توطئه های دشمنان نام برد و خواستار هوشیاری هرچه بیشتر مسلمانان در این خصوص شد.

امام جمعه موقت سندج تصریح کرد: حملات ددمنشانه آل سعود به یمن مغایر با همه قوانین بین المللی بوده و در سایه حمایت های کشورهای غربی و ضد اسلامی در حال اجرا بوده و باید هرچه سریع تر متوقف شود.

آیت الله اراکی:

تلاش دشمنان در جهت قطع رابطه جامعه با مرجعیت و علمای راستین است

کند زیرا نماز جمعه ذکر خداست.

وی افزود: خداوند متعال در وصف کسانی که از این حیات ذکر بهره ای نبرده اند در پایان سوره جمعه می فرماید: وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْواً انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

آیت الله اراکی در ادامه با بیان اینکه رسول اکرم(ص) مولد حیات ذکر است، اظهار داشت: امیر المومنین علی(ع) نیز مولد حیات ذکر است زیرا روح امیر المومنین پرورش یافته وجود مقدس نبی مکرم است لذا می توانیم بگوییم او هم عین ذکر است همچنین حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) نیز عین ذکر هستند و یاد آنها یاد خداست.

دبیر کل مجمع جهانی تقریب با بیان اینکه ما دو نوع زندگی داریم یکی حیوانی که همان زندگی غفلت است و دیگری زندگی انسانی که همان زندگی ذکر است، اظهار داشت: برای بدست آوردن حیات معنوی و ذکر ابتدا باید حیات حیوانی را کنترل کرد یعنی هر چیزی خداوند امر کرده را انجام دهیم و هر چیزی را نهی کرده انجام ندهیم، دوم پای مدرسه قرآن و عترت بنشینیم و خوب بیاموزیم زیرا هروقت پایه های علم ضعیف شد هوا و هوس غالب می گردد.

وی در ادامه با اشاره به اینکه زندگی اسلامی زندگی ذکر است، اظهار داشت: کار علمای دین این است که به مردم ذکر بیاموزند تا جامعه ذاکر به وجود بیاید. انقلاب اسلامی نیز از همین نقطه آغاز شد پیش از انقلاب

با حضور شیعیان واهل سنت در لندن برگزار شد

کنفرانس بررسی شخصیت زن از دیدگاه اسلام

وی با اشاره به نوع رابطه امیرالمومنین علی (ع) وحضرت فاطمه زهرا (س) گفت :امام علی (ع) در پاسخ به شخصی که از وی در مورد رفتار همسرش فاطمه (س) پرسیده بود فرمود : «فاطمه نه تنها مشکلات مرا حل می کند وهمدم من است بلکه به من کمک می کند تا خدمتگزار خداوند باشم» از این رو بر ما واجب است تا فضای زندگی زناشویی خود را با الهام از زندگی آن بزرگواران آکنده از عشق وایمان ومحبت ومعنویت بسازیم.

خانم روحی رضوی مسوول موسسه فرهنگی زینب (س) در لندن از دیگر سخنرانان این همایش بود که در مورد اهمیت رابطه فرزندان با والدین با استفاده از الگوی برتر رفتاری در خانواده همچون حضرت فاطمه زهرا (س) در قبال والدین خود سخن گفت . وی همچنین با اشاره به شخصیت زنان برجسته تاریخ همچون مریم،هاجر، خدیجه ،فاطمه وزینب (س) گفت اسلام حق وجایگاه ویژه ای برای زن در جامعه قائل است . او همچنین افزود زنان مسلمان در جهان غرب می توانند نقش برجسته ای نسبت به مهار هشدارهای روبه افزایش کاهش ازدواج در غرب ایفا نمایند. خانم روحی رضوی که از فعالان اجتماعی در انگلیس وپاکستانی الاصل است با اشاره به اندیشه های فمینیسم در غرب گفت اصولا در اسلام شیوه رفتار حضرت فاطمه زهرا (س) وهمه زنان اهل بیت (ع) بطور واضح نشان دهنده حقوق زن ونقش وجایگاه او در جامعه وخانه بعنوان یک مادر ونیز همزمان حضور در عرصه های مختلف جامعه است و با آنچه که در غرب تحت عنوان حقوق زن مطرح است مغایرت دارد در اسلام الگوهای برتر شخصیتی برای زنان ما وجود دارد که بدون روی آوردن به تفکرات فمینیستی ، شانه به شانه مردان به مسوولیت و وظیفه خود عمل می نمایند که حضرت زینب (س) نمونه واضح آن است.

شیخ زیشان محمد از علمای اهل سنت هم میهمان وسخنران ویژه این همایش بود که در مورد نقش زن بعنوان مادر در اسلام وتجلی آن در شخصیت حضرت خدیجه (س) سخن گفت . این عالم سنی که مسوول مرکز بزرگ فرهنگی منهاج القرآن وابسته به اهل سنت در انگلیس است با استناد به آیاتی از کلام الله مجید تاکید کرد که خداوند بندگاناش را به پیروی از پیامبرش سفارش فرموده است ویپامبر بزرگوار اسلام نیز امتش

آیت الله «محسن اراکی» دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی طی سخنانی در جمع طلاب مدرسه علمیه آیت الله مجتهدی تهران با بیان اینکه انبیاء الهی پرچمدار زندگی ذکر بوده اند اظهار داشت: در قرآن کریم دو نوع زندگی ذکر شده است یکی زندگی غافلان و دیگری زندگی ذاکران.

وی افزود: زندگی غافلان محورش غفلت است یعنی همه کارها و فعالیت ها، نشست و برخاست آنها غافلانه است و در مقابل آنها نیز اهل ذکر قرار دارند که زندگی آنها زندگی ذکر الهی است.

آیت الله اراکی با بیان اینکه الگوی زندگی ذاکران وجود مقدس نبی مکرم اسلام حضرت محمد(ص) است، اظهار داشت: خداوند متعال وجود مقدس رسول مکرم اسلام را به ذکر تعریف کرده است و در قرآن کریم می فرماید: «رسولی برای شما فرستادیم که عین ذکر و یاد است و این رسول آمده که به شما زندگی ذکر و یاد اعطا کند».

وی با بیان اینکه نماز جمعه عین ذکر است، اظهار داشت: یکی از فلسفه های نماز جمعه پرورش جامعه ذاکر است و بنیانگذار این جامعه ذاکر نیز وجود نبی مکرم اسلام است.

آیت الله اراکی اظهار داشت: خداوند متعال در آیه ۹ سوره جمعه می فرماید: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (ای کسانی که ایمان آوردهاید بنابراین جامعه ذاکر را نمازهای جمعه تربیت می

در کنفرانس «بانوی نور» که دوشنبه ۱۴ اردیبهشت به همت اتحادیه جهانی زنان مسلمان و در مرکز اسلامی لندن برگزار شد سخنرانانی از اهل سنت و شیعه ،هر یک از زوایای مختلف نقش وجایگاه زن در جامعه را از دیدگاه اسلام مورد ارزیابی و بررسی قرار دادند.

خانم مکی مدیر اجرایی این کنفرانس در لندن گفت: هدف از این گردهمایی ارائه الگوهای برتر شخصیت زن از دیدگاه اسلام به زنان جامعه مدرن امروز و همچنین بررسی شخصیت زنان برجسته اسلام همچون حضرت خدیجه (س) ،حضرت فاطمه(س) وحضرت زینب (س) از دیدگاه اهل سنت وشيعة است.

براین اساس در این گردهمایی علاوه بر چند سخنران شیعه ،یک سخنران ومیهمانانی هم از اهل سنت دعوت شده بودند.

در این مراسم حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدعلی شمالی رئیس مرکز اسلامی ونماینده ولی فقیه در انگلیس طی سخنانی به اهمیت ازدواج در اسلام پرداخت وبا نگاهی به زندگی دو الگوی برتر زندگی زناشویی حضرت علی(ع) وحضرت فاطمه زهرا (س) ،اهمیت روابط زن وشوهر در زندگی مشترک را مورد بررسی قرار داد.

دکتر شمالی با ذکر حدیثی گفت مطابق اندیشه اسلامی، ازدواج نیمی از ایمان است و موجب کامل شدن ورشد وارترقاء انسان شده و رابطه مومن با خداوند را تقویت می نماید ودر واقع ازدواج بخشی از رابطه ما با خداوند را تشکیل می دهد زیرا مسؤولیت پذیری بخش مهمی از ویژه گی انسان مومن است وبا ازدواج آدمی مسؤولیتی را بر عهده می گیرد که متعده به انجام آن خواهد بود واین مسولیت پذیری در راستای مسؤولیت در مقابل خداوند است.

رئیس مرکز اسلامی انگلیس با ذکر حدیثی دیگر افزود ،کسی که به خاطر زیبایی وجمال ظاهری با زنی ازدواج می کند خداوند هم می گوید تو را با همان زیبایی ها کردم وکسی که به خاطر مال وثروت با زنی ازدواج کند باز خداوند خواهد گفت تو را نیز همان ثروت کافی است اما خداوند می فرماید کسی که به خاطر ایمان با زنی ازدواج کند من به او هم زیبایی وهم مال وثروت خواهم داد.

نشریه مرکز بررسی‌های اسلامی

دوهفته‌نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: سیدهادی خسروشاهی
سرمدبیر: سید محمود خسروشاهی

دفتر مرکزی: قم / خیابان شهدا (مفاتیح) / نبش ممتاز
تلفکس: ۰۲۳۱۴۲۳۷۴۴ صندوق پستی: ۱۳۶ چاپ: ولیعصر

سایت‌های مرکز

مرکز بررسی‌های اسلامی: www.iscq.ir
استاد خسروشاهی: www.khosroshahi.org

پست الکترونیکی: besatonline@gmail.com

شماره‌های نشریه بهشت

از سال ۱۳۸۲ به بعد، در سایت مرکز
بررسی‌های اسلامی به نشانی: www.iscq.ir
در دسترس می‌باشد

رئیس مجلس در گذشت دکتر
صادق آینه‌وند را تسلیت گفت

در پی درگذشت دکتر صادق آینه‌وند پژوهشگر و استاد برجسته تاریخ اسلام، علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی پیام تسلیتی به شرح ذیل صادر کرد: درگذشت نویسنده متعهد، مورخ و استاد برجسته تاریخ اسلامی دکتر صادق آینه‌وند رئیس پژوهشگاه علوم انسانی مطالعات فرهنگی موجب تأسف و تألم گردید. آن استاد فرهیخته و چهره ماندگار از شخصیت‌های برجسته علمی، فرهنگی و دانشگاهی کشور بودند که تالیفات متعدد ایشان در حوزه تاریخ تشیع و تاریخ‌نگاری اسلام از آثار ممتاز و مورد توجه پژوهشگران و علاقه‌مندان می‌باشد.

مرحوم دکتر آینه‌وند همچنین پیش از انقلاب و در کنار دانشجویان مبارز و تشکلهای اسلامی با انجام فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی به مخالفت با حکومت مستشاهی پرداختند.

اینجانب ضمن عرض تسلیت فقدان دکتر صادق آینه‌وند به جامعه دانشگاهی و فرهنگی کشور، دوستان و خانواده بزرگوارشان برای آن استاد ارجمند رحمت و مغفرت و برای بازماندگان صبر و اجر از خداوند متعال مسئلت می‌کنم.

علی لاریجانی - رئیس مجلس شورای اسلامی

***

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

«آینه‌وند» خادم آستان علم
و فرهنگ و پاسبان حریم فقه
شیعی بود

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی درگذشت دکتر صادق آینه‌وند تاریخ‌پژوه و استاد علوم انسانی و اسلامی را به خانواده وی، جامعه دانشگاهی و فرهنگی کشور تسلیت گفت.

در ابتدای این پیام آمده است: روح بلند معلم شفیق، مولف، تاریخ‌پژوه و استاد علوم انسانی و اسلامی، صادق آینه‌وند، به پیشگاه حضرت دوست و جایگاه ابدی شتافت. آن استاد فرهیخته از شخصیت‌های برجسته علمی، فرهنگی و دانشگاهی کشور بود و در میان پژوهشگران علوم اسلامی به صداقت و تقوی، دقت‌نظر و صراحت در بیان یافته‌های علمی شناخته می‌شد. انسانی سخت‌کوش، خوش‌فکر و روشن‌بین که دانش‌آموخته مکتب رسول الله(ص) و اهل بیت(ع) بود و خود را وقف این باور کرده بود و تا نفس در بدن داشت تار و پود دل جز به تولا گره نزد و روی بر راه دیگری نیاورد!

وزیر ارشاد در ادامه پیام خود تأکید می‌کند: دکتر آینه‌وند خادم آستان علم و فرهنگ، پاسبان حریم فقه شیعی و همواره نگهبان حرمت نظام جمهوری اسلامی بود و اینک هر چند فقدانش اندوهی گران در کام فرهیختگان و فرهنگ‌توشتگان ریخته است اما آثار به جای مانده از او همواره به یادگار خواهند ماند و نامش را در تاریخ علم و فرهنگ ایران‌زمین زنده و جاوید نگه خواهند داشت.

مجموعه آثار مرحوم آیت‌الله سید رضا صدر

به کوشش حجت الاسلام والمسلمین سید باقر خسروشاهی

* راه محمد (ص)

معرفی: پیامبر(ص) الگوی بی بدیلی برای همه انسان‌هاست. رفتاری که آن حضرت در جنبه‌های مختلف فردی و اجتماعی از خود بروز داد، راه تکامل را در پیش روی همگان گشود. اثر حاضر در سیزده بخش، زندگانی پیامبر گرامی اسلام را از کودکی، پدر و اجداد و نیاکان، دوران نوجوانی و جوانی، زمینه‌های ظهور، بعثت، معجزات آن حضرت، استقامت در ترویج دین، هجرت، تأسیس ملت، سیره اخلاقی و روش حکومت‌داری، نگارش شده است. زبان و بیان این اثر، بسیار روان و منابع آن مستند به آثار کهن فریقین است.

* راه مهدی (عج)

معرفی: «راه مهدی» به بحث درباره خاستگاه فطری اندیشه ظهور مصلح پرداخته و با استدلال عقلی و استناد به روایاتی از پیامبر صلی الله علیه و آله و امامان علیهم السلام اثبات کرده است که منجی و مصلح، شخص معین و معصوم

از آل رسول صلی الله علیه و آله است. نویسنده با بررسی اوضاع عصر حضور و غیبت صغری و کبری و چگونگی ارتباط حضرت مهدی علیه السلام با مردم، به تبیین روند غیبت ایشان و کیفیت استفاده مردم از هدایت‌های آن امام غایب پرداخته است. از این اثر، در جشنواره کتاب مهدویت، سال ۱۳۷۹ تقدیر شده است.

* زن و آزادی

معرفی: حدود یک قرن است که شعار آزادی زن و برابری زن و مرد - به معنای غربی آن - سراسر جهان را فراگرفته و بسیاری را شیفته خود کرده است. اکنون پس از سال‌ها می‌توان قضاوتی شفاف و منصفانه به دست‌آوردهای

این شعار داشت. جهان پس از یک سده تلاش برای «آزادی زن» اکنون چه ارمغانی برای زنان داشته است.

اثر حاضر، کوشیده است این دست‌آوردها را بررسی کند و روشن سازد که آیا آزادی زن به معنای غربی آن خوب است یا نه؟ آیا برای جامعه بشری سودمند است یا نه؟ آیا خود بانوان از آن سود می‌برند؟

* مرد وفا

معرفی: نقل رویدادهای درس‌آموز تاریخی در قالب

«داستان»، برای اقشاری از جامعه به ویژه نوجوانان و جوانان، جذاب و مفید است. اثر حاضر نیز به همین انگیزه، با قلمی روان و جذاب، توسط آیت الله سیدرضا صدر به شکل داستان به تصویر کشیده شده است:

«زیر درختان صدر» تصویری است از مباحثه پیامبر اسلام(ص) با دانشمندان مسیحی، که نگارنده با بیانی شیوا، به وصف آن پرداخته است. «پشیمان» روایت جوانی است در برهوت انحراف و تعصب، که ید بیضای حضرت مهدی(ص) به بهشت حب اهل بیت رهنمونش می‌کند. «سر دو راهی» قصه عاشق و معشوقی است پاک‌باخته، که امام‌حسن(ع) آن دو را به بهشت وصال می‌برد و معاویه به دوزخ فراق.

* نشانه‌هایی از او

معرفی: کتاب «نشانه‌هایی از او» ترجمه برگ‌هایی از شجره معرفت پروردگار است که به خامه شیوای آیه الله صدر به نگارش درآمده است، بدان امید که دل‌هایی را به خدا آشنا و مؤمن سازد.

مروری بر زندگی و آثار دکتر صادق آینه‌وند

یعنی هر دو به دنبال جایگاه انسان‌اند.»

دکتر آینه‌وند پیشتر ریاست دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس، مدیر گروه تاریخ دانشگاه تربیت مدرس، رئیس بخش علوم اجتماعی دانشگاه تربیت مدرس را داشت همچنین او عضو هیئت امنا در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، دانشکده علوم حدیث شهر ری، و عضویت در هیئت ممیزه دانشگاه تربیت مدرس، هت مرکزی علوم انسانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه‌های کرمانشاه، سرپرست گروه علوم اجتماعی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سرپرست کمیته برنامه‌ریزی تاریخ و باستان‌شناسی شورای عالی برنامه‌ریزی، عضو شورای برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و برنامه‌ریزی و عضو کمیته کمیسیون نشریات علمی کشور نیز بوده است.

وی عناوین ممتاز علمی‌ای را نیز به خود اختصاص داده بود، از جمله این عناوین می‌توان به انتخاب وی به عنوان هیئت علمی نمونه کشوری در سال ۷۲ و ۷۳، چهره فرهیخته آستان همدان در سال ۱۳۸۴، چهره ماندگار در سال ۱۳۸۵، پیش‌کسوت علوم انسانی ایران در جشنواره فارابی ۱۳۹۰ و استاد برجسته بنیاد ملی نخبگان کشور ۱۳۹۰ اشاره کرد.

دکتر آینه‌وند همچنین میانه خوبی با رسانه‌ها و مردم داشت. وی در حدود ۱۰۰ سخنرانی و ۱۲۰ مصاحبه با رسانه‌های مختلف کشور انجام داده است.

از جمله دروس وی در دوره دکتری می‌توان به «امویان و عباسیان»، «جزیر العرب پیش از اسلام»، «ملل و دحل و تأثیر آن در تحولات اجتماعی»، «تاریخ فرهنگ و تمدن شیعه»، «تاریخ صدر اسلام» و «شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام» اشاره کرد.

اولین اثرش کتاب درسی «تاریخ سیاسی اسلام» بود که در سال ۱۳۵۹ توسط نشر مرکز فرهنگی علامه طباطبایی نوشته شد. دومین کتابش تاریخ «زنان صدر اسلام» بود که توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه الزهرا در سال ۱۳۶۱ منتشر شد. آخرین کتابش نیز در سال ۱۳۸۸ با عنوان سیره نبوی و سیره‌نگاران توسط نشر خانه کتاب به بازار روانه شده بود.

دکتر آینه‌وند در چندین کنگره بین‌المللی نیز به عنوان داور و عضو هیئت علمی حضور داشته که از جمله آنها تاریخ پزشکی در اسلام، سید جمال الدین اسدآبادی، خوارزمی، امام خمینی و فرهنگ عاشورا را می‌توان نام برد. آینه‌وند از کنگره تاریخ پزشکی و نیز از ریاست دانشگاه باقرالعلوم، لوح تقدیر دریافت کرده است.

دارد. آینه‌وند علاوه بر کار پژوهشی در حوزه تاریخ در شوراهای آموزشی این رشته نیز در ساماندهی این رشته خدماتی انجام داده است. کتاب «علم تاریخ در گسترده تمدن اسلامی» اش را می‌توان در این راستا ارزیابی کرد. وی ترجمه‌هایی نیز داشته است از «نقش و رسالت مسلمان در ثلث آخر قرن بیستم» و کتاب «قیام امیرعبدالقادرالجزایری» تألیف ترجمه کتاب «نهضت ترجمه در شرق جهان اسلام در قرن سوم و چهارم» از رشید جیملی، از دیگر آثار اوست. این ترجمه‌ها نشان‌گر نزدیکی وی به نواندیشان دینی جهان عرب است. «دکتر آینه‌وند در سال‌های اخیر عمر کوتاه و پر سودش به ضرورت آشنایی «جامعه علمی ایران» با روند تاریخ نواندیشی در جهان عرب تأکید داشت. او معتقد بود حتر در حوزه «تاریخ دانش» اعراب مسلمان در دهه‌ها اخیر کتب فاخری تألیف کرده‌اند و همیشه دغدغه داشت آثار مورخان معاصر عرب یا حرب‌تبار، مثل حورلانی، نقولا زیاده، دکتر بیش‌ضون، دکتر کوثرانی، عبدالله عروی، محمد ارکون و ... به فارسی ترجمه شود.»

از دیگر کتاب‌هایش می‌توان به «دین و فلسفه از نگاه ابن رشد»، «سیره نبوی و سیره نگاران»، «تاریخ سیاسی اسلام»، «تاریخ زنان صدر اسلام»، «تاریخ نگاری مورخان معاصر عرب»، «زن در اسلام»، «الأدب السياسي الملتمزم» را نام برد.

همچنین وی کتبی مانند «خاندان وحی در احادیث اهل سنت» و «شک و شناخت» اثر معروف ابو حامد غزالی را ترجمه کرده است.

از مقالاتش نیز می‌توان به «توصیف قاعدی گری در بینش تاریخی شیخ مفید»، «نقد وبررسی تطبیقی منابع اسلامی و غربی در باب کتبیته‌های اردشیر بابکان» و «وضعیت سیاسی عصر امام کاظم (ع)» اشاره کرد.

گفتنی است دکتر آینه‌وند در ۱۶ دی ۱۳۹۲، چند ماه پس از آغاز کار دولت حسن روحانی، طی حکمی به عنوان رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منصوب شده بود.

کتاب «کاربرگ مورخ» در سال ۹۰ در باره زندگی اندیشه دکتر آینه‌وند منتشر شده است. در بخشی از این کتاب آمده است «صادق آینه‌وند در مطالعات و جست‌وجوهایش، بسیار بر عنصر انسان تأکید دارد و بر این باور است که فلسفه به دنبال حقیقت هستی است و تاریخ به دنبال واقعیت اتفاق افتاده، هر دو به دنبال فاعل کاوشگری هستند تا جایگاهش را در هستی، نشان دهد؛